

Maria Jose

RØDSTRØMPEBLADET

nr. 12
kr. 3,-

3. NORGE: KVINDEBEVÆGELSEN I NORGE.
 4. : TO NORSKE KVINDER FORTÆLLER.
 6. : DEN FØRSTE DAGEN.
 7. HOLLAND: BEVÆGELSEN FOR KVINDERNES FRI-
 GØRELSE I HOLLAND.
 10. USA: INTERNATIONAL KVINDEDAG I
 BERKELEY.
 11. : SUNDHEDSGRUPPER OG SELVHJÆLPS =
 KLINIKKER.
 12. USSR: ER KOLLEKTIV HELT GLEMT I USSR?
 15. MEXICO: ARBEJDSKVINDE I GUERNAVACA.
 17. CHILE: KVINDENS STILLING I PROLETAR =
 FAMILIEN I CHILE..
 21. SUDAN: ARABISKE KVINDERS KAMP.
 25. TYSKLAND: KVINDECENTER STARTET I BERLIN.
 28. ØSTRIG: FRA WIEN.
 29. FEMØ - KVINDELEJR.
 31. KVINDEHUSETS GRUPPER.

Comune di Padova Biblioteche
Cod. Bibl. 01
BID PUL/403082
INV/1058077

ABONNEMENT:

10 numre for 30,- kr.

KVINDEBEVÆGELSEN i NORGE

Jeg kom til Oslo den første marts for at deltage i et møde, der var arrangeret af Studenterforeningen. Vi var fire fra Rødstrømperne i København og fik rejsten betalt for to. Der kom også to fra Gruppe otte i Stockholm, en fra Ny-feministerne i Oslo og en fra Kvinnefronten i Oslo. Mødet var en offentlig panel-diskussion med 7- 800 tilhørere i en kæmpemæssig sal. Arrangørernes mening var at vi skulle diskutere strategi og organisation for kvindekampen og komme frem med de modsætninger, der var mellem vores bevægelser. Panelguruerne holdt imidlertid et formøde, hvor vi blev enige om kun at fortælle noget om vores egne bevægelser og de erfaringer, vi havde derfra, men undlade et åbent skænderi. Vi mente ikke, at det var det rette forum at diskutere organisation og strategi, dels fordi det var et offentligt underholdningsmøde, og dels fordi mødet var åbent for mænd. Måske var det ikke en rigtig plan, for mødet blev forfærdelig kedeligt. Vi startede med at vi hver fortalte i tyve minutter om de bevægelser, vi kom fra. Diskussionen blev kedelig både fordi vi var så opsatte på ikke at lade nogen uenighed komme frem og fordi vi følte os meget fremmedgjorte overfor den store sal med så mange mennesker, der stirrede på os, og fordi en mand blev ved med at holde indlæg om at abort ikke var et kvindekra, men barnemord.

Dagen efter holdt vi et mindre møde for kvindebevægelse, hvor vi fortalte mere om vores forskellige erfaringer og synspunkter. Jeg blev der så i 14 dage og snakkede med mange og var med i kvindedemonstrationen på den internationale kvindedag, den ottende marts.

Det var en meget velorganiseret demonstration med 2.000 deltagere, næsten kun kvinder. Den var resultat af et samarbejde mellem Ny-feminister, Kvinnefronten, Norsk Demokratisk Kvinnelag (svarende til Demokratisk Kvindeforening i Danmark), Oslo Kvinnesaksforening (svarende til Dansk Kvindesamfund her), og Norsk Kvinneparti. Vi samlede os klokken halvfem på Jungstorvet under de bannere og paroler, som vi hørte til under. Hver deltagerorganisation havde lavet deres egne plakater og paroler. Så gik vi fire og fire med små mellemrum op til Universitetspladsen, hvor en middelalderende kvinde fra Demokratisk Kvinnelag talte om hvor godt det var at se kvindekampen vokse og samarbejdet mellem de forskellige grupper. Hun læste et solidaritetstelegram om fra Nordvietnams kvindeforening, der udtrykte deres støtte til os i vores fælles kamp for frihed. Telegrammet var afsendt få dage efter våbenhvilens ikrafttræden. Det er fantastisk, at de midt i deres genopbygning også får tid til at sende solidaritetstelegrammer til os. For mig var det også fantastisk at se den helt selvvelgjelte disciplin, der var i deres demonstration. Her plejer vi jo at samle os i en klynge, og så lunte afsted i små klynger meget tilfældigt og spredt. Da jeg sagde det til en af dem, sagde hun, at de havde fået øvelsen i kampen mod EEC, og at det nok var derfor, de havde klaret at holde sig udenfor, i modsætning til os.

Om aftenen var der en stor sammenkomst i byen, hvor de gamle og nye kvindeorganisationer lavede et spil, hvor de snakkede til hinanden: Hvordan kan kvinder få et stemmeret? - Hvorfor har I ikke gjort mere? - Hvad har I gjort for at skabe en massebevægelse?, osv, en dialog, der forsøgte at give indtryk af hvor gammel kampen er og hvordan de historiske betingelser har været forskellige.

Hele den uger var der film hver aften med efterfølgende diskussion i en lille biograf, Vesslefrisk, midt i byen. Det var arrangeret af Ny-feminister, Oslo Kvinnesaksforening og Oslo Cinematografer. Programmet hed Film og kønsroller, og der blev vist Kødets lyst, Klute, Elskende par, Flickorna, Fryken Julie, Veninderne og Diary of a mad House-wife. Efter filmen var der et 10 - 15 minutters oplæg fra en nyfeminist og så diskussion. Der var alle slags mennesker med i alle aldre og halvdelene var mænd. Nogle aftener dominerede mændene diskussionen helt, og de aftener blev der mest snakket om de berømte

biologiske forskelle (kvinder føder børn, kan ikke løfte ting, ikke arbejde hårdt, ikke tænke, etc.) og så om, hvor undertrykte mænd var af deres "kønsrolle". Vi sagde, at hvis der virkelig mente sig så undertrykte, skulle de starte deres egen frigørelsesbevægelse, men det var der ikke rigtig interesse for. Efter "Klute" var diskussionen helt anderledes, fordi filmen havde virket så stærkt. Næsten kun kvinder deltog og vi snakkede om prostitution og kvinden som vare. Det var en meget fin snak hvor vi virkelig byggede videre på det, andre sagde.

Min første reaktion på alle de arrangementer, der var åbne for mænd, var en voldsom irritation. Jeg forventede, at de ville afspore debatten, fordi jeg aldrig har oplevet andet, og det skete også. Det er umuligt at komme nogen vejne i en diskussion, hvis man igen skal diskutere, om abort er et kvindekra, og om mænd ikke er mere undertrykte. Men jeg følte alligevel, at det var meget lærerigt, fordi man virkelig får en fornemmelse af, hvor langt vi har igen og får lyst til at komme op af hullerne og gå i krig.

Jeg var sammen med det TV-hold, der var i Kvindehuset og optog film til det norske fjernsyn. Filmen blev sendt Skærtorsdag, den var på fyrrer minutter og vi har fået at vide, at den virkelig var god fra folk i Norge. Radiohuset havde været der den anden ende siden de kom hjem og alle havde diskuteret kvindesagen hele dagen, og var meget nysgerrige efter at høre hvad de fem havde oplevet her. En af dem talte om at skrive i deres interne avis, hvor fint det havde været at arbejde i et rent kvindehold, og hvor meget de havde fået ud af det. Kvinderne i radio- og fjernsynshuset har holdt kvindemøder i lang tid, og de var meget ivrige efter at arbejde med på Ny-feministernes planer om at starte et kvindehus i Oslo.

Forhåbentlig kommer udsendelsen til at sætte gang i deres planer.

Den norske kvindebevægelse har haft omtrent den samme start og baggrund som den danske og der har været mange af de samme modsætninger indenfor den. Men den har alligevel fået et meget anderledes forløb. Jeg bad Ulla, der er Ny-feminist og har været med i bevægelsen i Oslo og i Bergen, og Birgit, der arbejder indenfor Ny-feministerne i Oslo og også er medlem af Kvinnefronten, om at fortælle noget om deres erfaringer fra bevægelsen. Vibeke

ULLA FRA NYFEMINISTERNE FORTÆLLER

Det begyndte med at en nordkvinde havde været i USA og været med i kvindebevægelsen der; da hun kom hjem, startede hun en gruppe i Oslo, og de inviterede en kvinde fra Chicago til at komme i august 1971. De holdt et offentligt møde med hende, og ud af de treds stykker, der kom til det møde, blev den første bevægelse startet. De første grupper bestod af kvinder mellem 25 og 30 år, de fleste med børn, nogle under uddannelse og nogle hjemmearbejdende. Møderne blev holdt på universitetet, så de næste, der kom ind i bevægelsen var mest studerende. Der blev i begyndelsen kun dannet bestidsgrørelsesgrupper, først senere fik vi også emnegrupper, f.eks. en abortgruppe, en gruppe om reklame og alle de midlertidige grupper omkring aktioner. I bevidstgørelsesgrupperne snakkede vi om hvordan vi oplevede os selv som

undertrykte og forsøgte at bringe det frem til en analyse af vores stilling i samfundet. Hvis en hel gruppe snakker om, hvordan de oplever undertrykkelsen, kan de finde ud af mere end en enkelt kvinde kan alene. Og på den måde kan man finde ud af, at ting i ens liv, som man har fået at vide skyldes personlig svaghed og mangler, har politiske årsager. At man altså deler vilkår med andre kvinder. Og så kan man efterhånden lære at vende sin vrede udad i en politisk kamp i stedet for at vende den mod sig selv, sådan som vi er blevet opdraget til.

Bevidsthedsgrupperne måtte selv om, hvordan de ville arbejde og mene, sådan er det stadig, og der var fællesmøde for alle en gang om måneden. Nogle grupper holder i et halvt år og nogle i flere år, det er ligesom i andre kvindebevægelser.

Jeg rejste til Bergen i efteråret 1971, så jeg var kun med til begyndelsen. I Bergen var vi opbygget på samme måde som i Oslo og Rødstrømperne hos Jer. Bergen er et af de vanskeligste steder i Norge at få abort, så det arbejdede vi med. Vi holdt et stort offentligt møde om det, hvor en læge kom og talte, men vi var stadig ikke fri abort. Nu vil socialministeren oven i købet skærpe kriterierne for at få legal abort.

Vi arbejdede også et halvt år på at få oprettet en seksualoplysningsklinik, men vi fik ikke nogen. Sa havde vi også en aktion mod en Miss-konkurrence, det var meget sjovt. Det foregik på sådan en salgsmesse, så vi kunne gå frit ind. Da så Vestlandspiken skulle vælges, stormede vi op på scenen med alle de plakater og transparenter, vi havde smuglet ind, "Nej til kvinden som salgsvare", "Nej til kvægemarked". "Vi nægter at blive set på som ting" og lignende. Jeg havde en fodboldfløjte i munden, så da den mandlige TV-stjerne, der var konferencier, rakte mikrofonen hen imod mig, fløjtede jeg bare hele tiden, så det måtte han opgive. Så gik han hen til en anden og sagde, ja, her er nogen nye piger, mon de også vil stille op i konkurrencen, de har jo nok ikke for mange chancer, lad os høre, hvad de har at sige. Så snuppede hun mikrofonen fra ham og skreg: "nej til kvindeundertrykkelse", og så måtte han rive den fra hende igen, og jeg fløjtede og det hele gik i total opløsning, og alle vestlandspikerne måtte gå ned igen, og så gik vi også ned og gik hjem og holdt fest, det var meget sjovt. Vi var ikke så mange i Bergen dengang, alle kendte hinanden. Så arbejdede vi imod EEC, delte løbesedler ud, holdt møder og gik til andres møder, det har kvinder gjort over hele Norge.

Der blev også dannet en Kvinnefront, mens jeg var der, det skete efter lange og voldsomme politiske diskussioner, ligesom i Oslo. Sidste år skulle vi have været med i 1. maj-demonstrationen med venstrefløjten, ML-bevægelsen, men det blev ikke til noget, fordi mændene ikke ville gå med til at en af de fem hovedparoler skulle være noget med "Solidaritiet med kvindens frigørelse". De sagde, det var en splittelse af arbejderkampen. De var bange for at kvindekampen skulle medføre en opløsning af familien, og de gik meget ind for familien som revolutionær kampenhed. Argumentet er at opløsningen af familien er i kapitalens interesse, derfor er det revolutionært at leve i kærnefamilier. De er også begyndt at gifte sig og leve meget tosomt. Kvinnefronten gik med i demonstrationen alligevel, men mange af dem syntes, at vi havde ret. Nu er kvindekampen blevet et hovedpunkt for ML-bevægelsen, fordi Kvinnefronten har presset dem, men det er en hel omlægning.

Sp: Har der været modsætninger mellem lesbiske og heterosexuelle kvinder i bevægelsen?

Sv: Ja. Da jeg kom tilbage til Oslo her efter sommerferien, udgav jeg en lesbisk avis, som jeg solgte på møderne. Jeg solgte også "Den kvindeidentificerede kvinde". Den blev købt og læst af mange, men den eneste reaktion var en fra Kvinneaktivisterne, der sagde, at nu skulle vi jo ikke gå hen og blive en lesbisk organisation, og at det ville skade kvindebevægelsen, hvis jeg blev ved med at sige åbent, at jeg var lesbisk. Der var jo overhovedet ikke tale om at gøre det til en lesbisk bevægelse, men jeg mener at det er helt afgørende for en kvindebevægelse at beskæftige sig med de spørgsmål. Det er ikke bare fordi lesbiske kvinder er de mest undertrykte af alle kvinder og for at beskæftige sig med deres specielle problemer, men mere fordi det forhold netop siger så meget om alle kvinders stilling i samfundet, kort sagt, hvis du ikke har en mand, så er du

ingenting. Det er jo også noget, som enlige heterosexuelle mærker som en undertrykkelse. Efter en TV-udsendelse for nylig har der været en meget heftig debat i aviserne om hvorvidt homofile par skal ha lov til at gifte sig. Karen-Christine Friele, der er formand for det norske forbund af 1948, har netop udtalt, at forbundet ikke kan gå ind for homofile ægteskaber, så længe ægteskabsinstitutionen betyder en social diskriminering af enlige. Først når ægteskabet ikke mere præmieres på de enliges bekostring, kan de gå ind for ægteskaber også blandt homofile. Ny-feministerne har hele tiden været jævnt skeptiske til ægteskabet, fordi mænd ofte undertrykker kvinder i et ægteskab, men ikke fordi det diskriminerer enlige. På Kvinnefrontens landsmøde blev der diskuteret, om de skulle vedtage en passus om retslig ligestilling af alle samlivsformer, men de vedtog det ikke. Efter den sidste udvikling er de jo blevet bange for at sige noget, der kan støde nogen overhovedet. Ny-feministerne har heller ikke formuleret noget om det, men det er mere fordi vi ikke har noget principprogram eller arbejdsprogram.

Der er også en anden grund til at jeg mener det er vigtigt at tage lesbianisme / heterosexualitet op som problem: ellers løber vi risikoen for altid at blive ved med at definere os i forhold til mænd. Bevidstgørelsesprocessen i basisgrupperne har jo hovedsagelig drejet sig om vores forhold til mænd, og det er også enormt vigtigt, men det er ikke alt, og vi går forkert, hvis vi tror, det er de eneste problemer vi har som kvinder. Vi er meget andet end noget, der kan og skal defineres i forhold til mænd og som noget anderledes end mænd for fanden, vi er mennesker, og det er de vel også - eller også bliver de det engang. Hvis vi bliver ved med at gøre som om hele vores liv er centreret om forhold til mænd, så viderefører vi jo i en uendelighed det, der er vores undertrykkelse i samfundet - at vi netop er defineret i forhold til en mand.

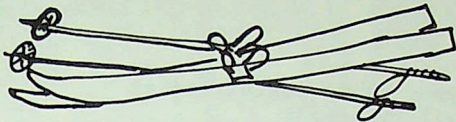
Sp: Er der mange lesbiske kvinder i bevægelsen?

Sv: Det ved vi ikke, foreløbig er jeg den eneste, der siger det. Men der er en hel del efterhånden, der lever sammen eller har forhold til hinanden, selvom de er meget utilbøjelige til at opfatte sig selv som lesbiske, snarere som biseksuelle eller som overvejende heterosexuelle med biseksuelle tilbøjeligheder.

Sp: Hvorfor er de imod at se sig selv som lesbiske?

Sv: De siger, de er imod bøsse og ikke vil kategoriseres, og det er selvfølgelig heller ikke rart, men samfundet kategoriserer os, og det mærker man hver dag, hvis man har et forhold til en anden kvinde. Desværre lever vi jo endnu ikke i Utopia. Jeg synes det er farligt ikke at ville erkende ens samfundsmæssige situation, fordi man så bliver ude af stand til at tage den op på en ærlig måde og se, hvad man skal gøre ved den. Hvis du bilder dig ind, at du har det udmærket, så er der jo ingen grund til at kæmpe. Men nu er vi begyndt at snakke om det, og det har været meget godt. Vi havde det som emne på et fællesmøde for et par måneder siden, og efter det har der været en større åbenhed og større ærlighed omkring det.

BIRGIT FORDELLER OM KVINDEBEVÆGSELSENS ORGANISATION OG FORHØLDET MELLEM NY-FEMINISTERNE OG KVINNEFRONTEN:

Jeg gik med i Ny-feministerne nogen tid efter at den var startet. Det prægede os meget, at vi ingen politiske og organisationsmæssige erfaringer havde. Når vi ikke ville ha nogen ledelse og ville at alle ting skulle gå på omgang, var det ikke begrundet i dårlige erfaringer fra politisk arbejde, men i at vi alle var nye og gerne ville lære det hele. Vi måtte starte helt på bar bund og finde ud af, hvad undertrykkelsen bestod af, og hvad vi kunne gøre. Derfor dannede vi hele tiden bevidstgørelsesgrupper, og vi holdt fællesmøde en gang om måneden.

I efteråret 1971 havde vi allerede så meget rod, at vi nedsatte en arbejdsgruppe, der skulle forsøge at koordinere arbejdet. Vi havde en masse politiske og organisatoriske diskussioner, og det gik ret så voldsomt til. Efterhånden udviklede der sig et modsætningsforhold mellem den her arbejdsgruppe og resten af bevægelsen, fordi arbejdsgruppen bestod af de mest aktive medlemmer. Vi for rundt og holdt møder i landet og forsøgte at sætte ting i system, men modsætningerne voksede kun.

Så holdt vi et seminar på Vængen udenfor Oslo i januar 1972. Der blev modsætningerne formuleret som gående mellem socialister / ikke socialister og aktive / passive og manden som fjende / samfundet som fjende, altså sådan at de aktive fra arbejdsgruppen erklærede sig som socialister og at de betragtede manden som fjenden. Det var nogen meget hårde konfrontationer, så bagefter dannede vi Kvinneaktivisterne som en undergruppe eller en fraktion indenfor Ny-feministerne. Fire af os skrev et manifest og skrev, at dem, der var enige med os, kunne komme og være med og ellers kunne de lade være, vi var så trøtte af altid at skulle stå til ansvar for en hel bevægelse.

Samtidig var der også en anden slags modsætninger. Kvinder fra ML-bevægelsen var utilfredse med vores politiske og organisatoriske og ideologiske rod. Vi var som sagt en broget forsamling af kvinder, der følte os undertrykte og forsøgte at gøre noget ved det, men vi havde ikke udviklet nogen fælles ideologi om undertrykkelsens karakter, og vi var ikke politisk skolede. Socialistiske kvinder kom til vores møder og sagde, at hovedfjenden ikke var manden, men monopolkapitalen. Vi reagerede med at svare, at hovedfjenden efter vor mening var manden, mest fordi vi syntes, at de var galt på den. Vi var jo ikke skolede i marxistisk terminologi, så vi vidste egentlig ikke, hvad de forstod ved begreber som hovedfjenden og hovedmodsigninger i samfundet.

De dannede så Kvinnefronten i foråret 1972, som i modsætning til os var en organisation med en klart defineret socialistisk målsætning. Så gik der en tid en hid-sig strid, hvor de kørte meget hårdt ud mod os med vægaviser på universitetet, hvor vi blev skældt ud for at være borgerskabets damer. Nu bekæmper vi ikke mere hinanden, og det skyldes et ønske fra begge sider. Ny-feministerne var trøtte af intern strid, fordi vi har haft så meget af det og følte behov for at rette os mere udad, så vi tog initiativ til en slags forsoningsmøde, hvor vi blev enige om ikke at skændes offentligt mere. Og de var med på det, fordi EEC-kampen kom til at betyde en ændring i hele ML-bevægelsens politik. Altså, der var en gang en ungdomsorganisation til SF, som hed SUF. Den brød med SF i 1969, fordi SF var for reformistisk, og kaldte sig SUF (ml). Senere hed den MLG, det vi kalder ML-bevægelsen. De dannede "Arbejderkomiteen mod EEC og dyrtid" og kørte meget hårdt frem med paroler om "kamp mod monopolkapitalen" og "for et socialistisk Norge". Efterhånden fandt de så ud af, at deres strategi var forkert, fordi den var alt for sekterisk, så de begyndte at gå ind i Folkebevægelsen mod EEC og i det hele taget lægge linien om på alle fronter. Parolerne blev nu samarbejde og enhed, enhed for næsten enhver pris. Kvinnefronten bestod hovedsagelig af kvinder fra ML-bevægelsen, så det gjorde også, at de skændte at lægge politikken om overfor andre kvindeorganisationer og -bevægelser. MLG er nu opløst og i stedet blev Arbej-

dernes kommunistparti (AKP) dannet 1 januar 1973. Der siges også at være et vist personsammenfald i ledelsen af AKP og Kvinnefronten, selvom AKPs ledelse er hemmelig. Kvinnefronten siger nu, at de blev dannet som et supplement til os, og ikke i modsætning til os, men der var visse sider af kvindekampen, som vi ikke dækkede. Selvfølgelig er der masser af ting i kvindekampen, vi ikke dækker, men deres udlægning af det historiske forløb skyldes den nye parole om enhed udadtil.

Ved Kvinnefrontens landsmøde i december blev det vedtaget, at Kvinnefronten er tværpolitisk og skal arbejde på alle konkrete sager, der angår kvinder, alle kvinder, også overklassens kvinder, så det er jo noget af en om-lægning siden begyndelsen. Det har så resulteret i det komiske, at der er kvinder, der melder sig ind i Kvinnefronten, men er bange for Ny-feministerne, fordi de mener, vi er for socialistiske. Og der er kvinnefronter der går over til Ny-feministerne, fordi vi er i stand til at køre en mere radikal politik. Kvinnefronten har nu 3.000 medlemmer at tage hensyn til, og de lægger meget vægt på at omfatte alle, det gør vi ikke.

Men udefra kan det være meget vanskeligt at se forskel. I øjeblikket kan man mest se forskellen på det organisatoriske. Kvinnefronten er en organisation, der har som mål at samle og koordinere kvinders kamp. De har grupper over det meste af landet men en valgt ledelse for hvert distrikt eller større by, og har et landsudvalg som styrelse. Politikken skal fastlægges på et årligt landsmøde. De arbejder kun på konkrete sager og har ingen bevidstgørelsesgrupper uden fast emne. Ny-feministerne har mest bevidstgørelsesgrupper, men også nogen emnegrupper, og vi er meget lysere opbygget. Det er ikke nogen organisation, men en bevægelse, alle grupper er principielt selvstyrende og vi har ikke nogen ledelse. Det giver så sådan et problem som at nogen var imod EEC og andre var for. Men det blev faktisk ikke til noget virkeligt problem. Vi diskuterede det på et fællesmøde, og så lavede vi, der var imod, en gruppe der arbejdede imod EEC, og jeg ved ikke om tilhængerne gjorde det samme.

Et virkeligt problem har været det store gennemtræk i bevægelsen. Den løse organisation kan kun fungere med et velfungerende kommunikationsnet, og det har vi ikke haft. Vi har først for nylig fået kontor med telefon og faste træffetider. Mange nye grupper er også gået i opløsning, simpelthen fordi de ikke vidste, hvad de skulle stille op med hinanden. Og det er helt dumt, når mange af dem ville kunne have overlevet, hvis de bare havde fået en lille smule hjælp fra ældre i bevægelsen. Nu har vi startet en Jordmodergruppe, som skal yde hjælp til nystartede grupper, og det fungerer meget godt. Det er også dårligt, at vi ikke har noget ordentligt blad, der udkommer bare nogenlunde regelmæssigt. Men nu er der to, der har sagt, de vil være bladsgrupper i fremtiden, og så er de det, indtil nogen andre vil være det.

Politisk er både Ny-feministerne og Kvinnefronten ret tilfredse med hinandens eksistens. Det betyder, at kvinder har flere muligheder at vælge imellem, hvis de vil være med i noget kvindearbejde, og de kommer vel også til at spekulere over, hvorfor der er to og ikke en. Det har også været positivt på den måde at det har tvunget os alle til at finde ud af hvad vi mente og ville, selvom debatten har været så hård, at vi nogen gange har presset hinanden til at sige ting og tage standpunkter, der var ret hovedløse. Efterhånden er der også sket en ændring af folk sådan at mange kvinnefronter er blevet mere feministiske og mange feminister er blevet mere socialistiske. Vi er begyndt at turde anvende hinandens analyser og erfaringer og har fundet ud af, at der både eksisterer en monopolkapitalisme og et patriarkat, erkendelsen af det ene behøver ikke at udelukke erkendelsen af det andet. Forskellen er mest organisatorisk, men organisationsformen siger jo også meget om ens analyse og ens strategi.

Der er også nogen, der er med begge steder, og der er kvinder fra begge grupper i abortgruppen, i kvindegruppen under Nordisk Sommeruniversitet og i redaktionen af Universitas, studenterrådets blad, der for nogle måneder siden fik en ren kvindereaktion. Ligesådan var demonstrationen og mødet den ottende marts resultat af samarbejde mellem os og flere andre.

Vi har hver vores eget kontor, men de ligger klods op ad hinanden, og vi går tit ind og låner hos hinanden.

I løpet av natten mens alle menn sov
(På apotekene hadde det i de siste dagene blitt registrert et
uforklarlig stort salg av sovepiller til kvinner)
samlet ieministene seg på sentrale steder
stortinget
regjeringsbygningen
andre steder av politisk betydning
hvor det hver dag sitter mannesjefer
som (mis)bruker makt.
Feministene
brøt opp dørene
inntok bygningene.
En del menn som ikke hadde fått nok sovemiddel
vaknet i løpet av natten
som en følge av alt bråket da
stortinget
regjeringsbygningen
politistasjonene
kirkene
og en rekke andre bygninger ble sprengt i lufta.
Morgnen kom med stor forvirring
de fleste menn og sjefer da de dro på jobb
oppdaget at
kontorene, bankene, forretningene
avisene og NRK
var okkupert og overtatt av de ansatte kvinnene
som sammen med sine mannlige søstre erklærte:
fra nå av ville alt bli drevet
kollektivt
og de gamle avisene erstattet av feministiske
revolusjonsaviser.
Kaos oppsto også hos alle fedrene
som ikke kom på arbeid på grunn av barnas
stadig høyere protesthyl
og måtte skifte bleier, tørke snørr, smøre syltetøyskiver.
(Det ble også notert at
antall selvmord blant fedre steg voldsomt
særlig var prosenten stor på steder med få eller ingen
daghjem og barnehager.
En del tålte heller ikke sjokket de fikk da
de fulgte ungene til parktanten og ble møtt av
onkler
med feministmerker på jakkene)
I løpet av dagen ble det forsøkt organisert mannsgrupper
sjåvinister som ville gjenerobre sin tapte
makt.
De ble slått i kampen av feministgrupper
og angret bittert at de hadde ledd
av kvinner som gikk på
karate
og judokurs.
Røde og sorte feministflagg ble heist
kampen gikk videre.

Fra Ny-feministernes interne blad, Feministen.

anm.: NRK: Norsk Rikskringkasting (Radio- og TV-huset)

KVINNESTYRKE

Den internasjonale kvinnedagen 8. mars ble en manifestasjon av kvinnekampens styrke og bredde. Bildet ovenfor viser en del av de kvinner som var med på seremonien ved Camilla Collett-statuen på kvinnekamp-dagen. (fra forsiden på Universitas 6)

HOLLAND:

Bevægelsen for kvindernes frigørelse i Holland

Kvindebevegelsen i Holland startede mere eller mindre i 1968. Joke Kool-Smith skrev en lang artikkel i et kjent hollandsk månedsmagasin om den "utilfredse kvinde". De spørsmål, der blev rejst, var de manglende muligheder for den uddannede mor med små børn, bundet til sit hjem - og abortspørgsmålet, som dengang stadig var tabu. Foranlediget af denne artikkel startede i 1968 en bevægelse, kaldet MVM = mands + kvinde-bevægelsen. Det var ikke en speciel kvindebevægelse, den omfattede både mænd og kvinder og havde som målsætning: "At forandre de snævre sexroller og give mænd og kvinder flere muligheder for at spille en rolle i samfundet". MVM har nu ca. 3000 medlemmer, deraf ca. 15 % mænd. Den er organiseret på landsplan, med lokale grupper, kontaktfolk, og ca. 10 frivillige, der kører administrationen og økonomien, og som udgiver avisen. Medlemmerne af MVM rekrutteres for det meste fra middelklassen, de politiske tilhørsforhold strækker sig fra venstre til en smule til højre for midten, i store træk et sted mellem liberale og socialister.

Siden sin begyndelse for 5 år siden, har MVM gjort en masse nyttigt arbejde. Over hele landet findes der lokal - grupper, aktionsgrupper og studiegrupper. Aktionsgrupperne er opdelt efter forskellige emner: nogle tager sig af genuddannelse og skoling af kvinder, andre af organisation af deltidsjobs. Studiegrupperne analyserer kønsrollemønstre i skolebøger, manipulationen i damebladene og kvindernes placering i historien. Nogle grupper indsamler oplysninger om specielle emner, f.eks. om abort, om skattesystemet og om den sociale forsorg og danner herved en velinformeret kerne, der kan skrive i aviserne, tale offentligt osv. Disse grupper, der arbejder autonomt over hele landet, kontakter regelmæssigt hinanden og fortæller om deres aktiviteter, via møder mellem kontakt - personer og via MVM-avisen, der også kan købes hos boghandlere.

To gange har MVM, i samarbejde med andre bevægelser, organiseret landsomfattende aktioner. Den første kaldtes - "til kvinderne" - et vellykket forsøg på at bringe frigørelses tankerne ud til den almindelige husmor.

Man oprettede informations-centre i byer og landsbyer, de var åbne i to døgn for offentligheden; man rettede en landsdækkende TV-appel og fik omtale i aviser og blade, tilsammen var disse ting årsag til den store succes. Tusindvis af mennesker kom til informationscentrene, hovedsagelig husmødre. Nogle kom blot af nysgerrighed, men mange prøvede at finde et deltidsjob, en børneparkering eller for at få oplysninger om abort. Denne aktion gav et godt skub til at MVMs ideer blev spredt.

Den anden store aktion, i hvilken mange andre organisationer deltog, blev kaldt - "Marie bliv klogere". Den opfordrede piger til ikke at opgive at få en uddannelse, fordi de alligevel skal giftes, men til tværtimod at få en god skolegang og senere uddannelse, som de vil få brug for. Ved hjælp af radio, TV, løbesedler, der blev uddelt på skoler osv. blev aktionen "Marie bliv klogere" indført på alle underskoler. Den blev bakket op af skolelærerne, ja endog af undervisningsministren, som dog ikke gav den nogen økonomisk støtte. Som for det meste blev arbejdet gjort af nogle entusiastiske og idealistiske frivillige.

I slutningen af 1971 begyndte noget nyt at ske i MVM. Indtil da havde taktikken været rettet mod samfundet, idet man havde prøvet at ændre samfundet ved politiske aktioner. Under indflydelse af radikale feminist-blade fra USA (Notes from the Second Year) blev en mere personorienteret måde at se tingene på indledt. De amerikanske bevidstgørende grupper var modeller for de grupper, der nu blev dannet: 10-12 kvinder, der mødtes ugentligt og diskuterede deres private problemer og personlige følelser. Det var meget kontroversielt i MVM, med det blandede medlemskab, at danne grupper fra hvilke mænd var udelukkede. Men kvinderne kunne tale mere frit, når de var alene. Yderligere opdagede de, at de ikke længere så hinanden som konkurrenter, når der ikke var mænd til stede; de opdagede egenskaber og muligheder hos hinanden, som de ikke havde set, så længe de betragtede hinanden med mænds øjne.

Den mest berømte bevægelse er "Dolle Mina", som blev meget omtalt. Navnet Mina stammer fra en sufragette

fra Amsterdam i begyndelsen af århundredet, og er blevet tilføjet adjektivet, dol, der betyder sjov eller en smule skør. Den håndfuld unge og tiltrækkende kvinder (og mænd), som startede Dolle Mina, fløjtede efter mænd på gaderne, invaderede Nijenrode, en diplomatisk karriere-institution kun med adgang for mænd, sang og dansede rundt om offentlige toiletter for mænd og åbnede offentlige vuggestuer på Dam, Amsterdams "Rådhusplads". Dolle Minaerne fik enorm succes i medierne. Imidlertid splittedes bevægelsen snart. "Mentalisterne", som ønskede at ændre folks tankegang, kom i modsætning til strukturalisterne, som ønskede at forandre samfundet. Bevægelsen blev snart domineret af mandlige marxistiske studenter, som overbeviste Dolle Minaerne om, at klassekampen kommer i første række, og at kvindernes frigørelse automatisk vil følge efter, så snart det socialistiske samfund er oprettet.

Dolle Minaerne lavede stadig nogle pragtfulde aktioner. De invaderede et møde for nogle gynækologer, der diskuterede abortspørgsmålet (stadig et kontroversielt emne i Holland), og forårsagede forbløffelse, da de fremviste deres bare maver, på hvilke der stod skrevet: "Herre over egen mave". De lavede også propaganda for fødselskontrol (også et vanskeligt emne) ved at rulle kæmpe - p-piller gennem Amsterdams forretningsgader. Fornylig foretog de en tur gennem landet i hestevogn, for at diskutere abort og børnebegrensning på bøndernes gårdspladser og i de små landsbyer. For øjeblikket er Dolle Minaerne lidt ude af offentlighedens søgelys. Men de har bidraget meget til at gøre spørgsmålene omkring kvindernes frigørelse kendte: Enhver, der bringer spørgsmålet om ligestret eller ligeløn på bane, bliver øjeblikkeligt kaldt Dolle Mina.

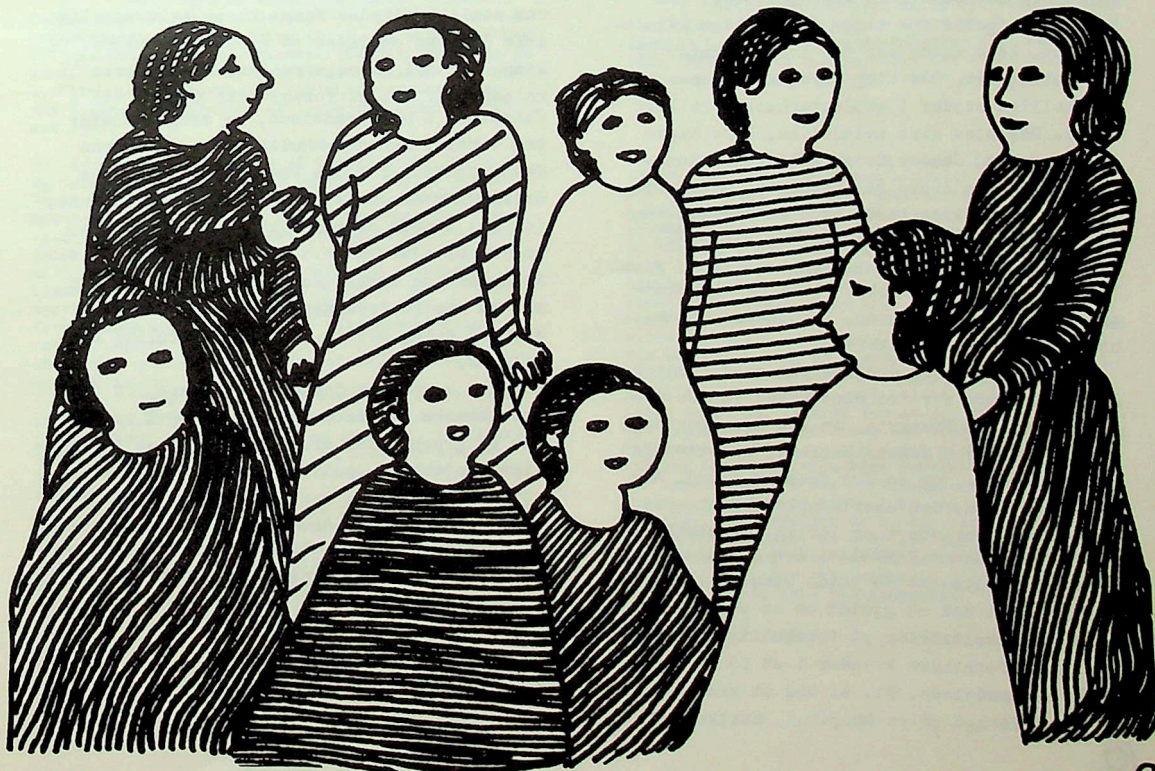
Den tredje kvindefrigørelsesbevægelse i Holland, udviklede sig fra de grupper, der arbejdede med at fremme bevidstheden hos hinanden, og den kalder sig selv: Kvindernes Befrielsesfront. Disse radikaliserede kvinder var ikke længere tilfredse med den liberale reform-bevægelse MVM med mandlige medlemmer. De troede heller ikke på Dolle Minaernes teori om kvindernes automatiske frigørelse i

det socialistiske samfund. De udviklede sig til en separat bevægelse, opbygget meget løst og anarkistisk. De organiserede to kongresser, til hvilke mænd ikke havde adgang, og som beskæftigede sig med emner som: Kvindernes økonomiske undertrykkelse, deres seksualitet, moderskab og de psykiske skader, forårsagede hos kvinder af psykiatere osv. De redigerer en Kvindernes Avis i hvilken de (ofte meget personlige) artikler ikke er underskrevet med navn, for at undgå fremkomsten af berømteder - kvinder, der gør succesrig karriere eller bliver kendte feminister, og som derved undertrykker mindre talentfulde kvinder. For nylig åbnede de et hus i Amsterdam, hvor kvinder i vanskeligheder kan søge tilflugt. Nogle af disse radikalt-feministiske kvinder afviser ethvert samarbejde med mænd og ønsker ikke længere at elske mænd (heller ikke sexuel). De konverterer til lesbianismen som et politisk valg.

Udover disse bevægelser er der andre grupper, der er aktive inden for kvindebevægelsen, som Groep 7152 for homo- og bisexuelle kvinder, som er nært knyttet til feminist-bevægelsen, og Vrouwenbelangen, en ældre o-

vervejende politisk bevægelse, som nu organiserer politiske kurser. Inden for diskriminationens uhyre omfattende felt vælger hver bevægelse det, de vil prioritere højest, Dolle Minaerne arbejder for det meste imod sexuel og økonomisk undertrykkelse, MVM mere imod den kulturelle-, politiske og uddannelsesmæssige diskriminering, og endelig ønsker de mere radikale kvinder at arbejde mod den psykologiske undertrykkelse. Som i alle bevægelser, der ønsker at forandre forholdene, spildes der en masse energi på splittelser, interne bekrigelser og ideologiske diskussioner. Hvis vi alle arbejder på det felt, vi hver især foretrækker, vil den samlede bevægelse gå fremad, og flodbølgen kan ikke stoppes. På få år har meget allerede forandret sig.

Marijke Oort-Harberts, forfatteren til denne artikel, var medlem af MVM fra dennes start, redigerede MVM-avisen og var med i en bevidstgørende gruppe.

INTERNATIONAL KVINDEDAG i BERKELEY.

Den 8. marts 1908 demonstrerede tusindvis af kvinder i New York for højere løn, kortere arbejdstid, afskaffelse af børnearbejde og for stemmeret. Ved en socialistisk kvindekongres i 1910 foreslog delegerede fra USA, at den 8. marts for fremtiden skulle være International Kvindedag. De fik støtte fra bl.a. Clara Zetkin, og forslaget blev vedtaget. Dagen blev i de følgende år fejret flere steder I 1914 arrangerede Clara Zetkin en demonstration på dagen, som protest mod Tysklands krigspolitik og mod Rosa Luxembourgs arrestation. Og i 1917 afholdt strejkende kvindelige tekstilarbejdere fra Vyborg, Petrograd, Rusland en kvindedagsdemonstration, som blev en del af optakten til revolutionen.

International Kvindedag blev fejret mange steder i USA i år. På universitet i Berkeley, nær San Francisco, havde Female Liberation påtaget sig at koordinere arrangementet, som havde deltagelse fra mange forskellige kvindegrupper. Hele dagen var der arrangementer af forskellig art, 3-4 ting foregik på samme tid forskellige steder i studentehuset fra kl.9 til 5. Der blev vist kvindofilm, læst digte højt, sunget, danset, holdt små diskussionsmøder og i den store sal havde ca 20 kvindegrupper hver deres bord, hvor de fortalte om deres arbejde, uddelte pjecer, viste deres produkter frem (bøger, keramik o.m.a.). I salen blev der også afholdt flere paneldiskussioner om aktuelle emner. I pauserne underholdt kvindelige musikere.

Det første panel drejede sig om den internationale kamp for fri abort. Der var en repræsentant fra Frankrig, en fra den amerikanske organisation Womens National Abortion Action Coalition, og en fra Danmark (mig). Man drøftede bl. a. den amerikanske Højesterets kendelse om, at abort er lovlig, og staternes modtræk mod denne kendelse. Den amerikanske bevægelse følte, at de havde vundet en stor sejr, men at det nu gjaldt om at være på vagt da mange enkeltstater på forskellig vis prøver på at forhindre kvinder i at få abort, på trods af kendelsen. Bl. a. ved at kræve, at den skal foregå på et hospital, hvilket er

fantastisk dyrt. Isabel fra Frankrig og jeg fortalte kort om lovgivningen og forsøgene på at få den ændret i henholdsvis Frankrig og Danmark.

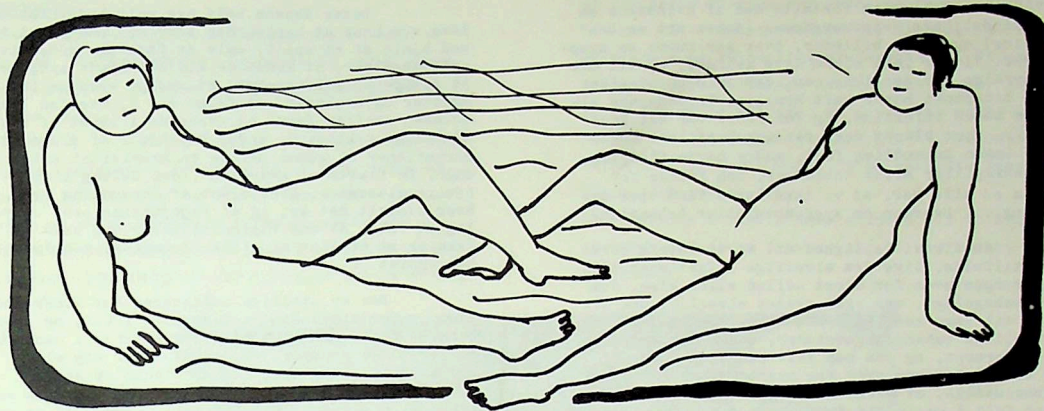
Om eftermiddagen var der en paneldiskussion om såkaldte tredje-verden kvinder, hvilket her betyder kvinder fra de ikke-europæiske minoriteter. Den ene deltager var Elaine Brown, som er sort panter kandidat til byrådsvalget i nabobyen Oakland i næste måned. Hun fandt det naturligt, at kvinder fra forskellige befolkningsgrupper organiserede sig særskilt, da deres problemer ikke på alle punkter var de samme. Både den hvide og den sorte kvinde er undertrykt, men den ene er gift med herren, den anden med slaven, var hendes bemærkning. Men hun opfordrede samtidig til samarbejde mellem alle undertrykte grupper: kvinder, minoriteter, arbejdere. Desuden deltog Romaine Sheppard fra American Indian Movement som repræsentant for indianerne. Hun talte mest om indianernes besættelse af byen Wounded Knee i South Dakota, og sagde ikke meget om kvinderne i den indianske bevægelse, andet end at de arbejdede på lige fod med mændene.

Om aftenen talte antropologen Evelyn Reed om kvinden og biologien.

Det er svært at bedømme, hvor mange der i alt deltog i arrangementerne, da de var spredt over mange lokaler og over en hel dag. Men der var nogle hundrede. Mange kunne selvfølgelig ikke deltage om dagen på grund af arbejde. Og mange var til andre arrangementer i deres lokalsamfund. Bl. a. foregik der en hel del i Chinatown i San Francisco, og mange asiater tog dertil. Desuden skulle der organiseres demonstrationer i San Francisco mod Nixons nedskæring af støtten til børneinstitutioner, der vil betyde at mange kvinder må holde op med at arbejde og leve af socialhjælp. En del indianere og sympatisører havde også travlt med at skaffe forsyninger til indianerne i Wounded Knee, der er omringet af politi og militær.

Det var meget spændende at overvære, da den amerikanske kvindebevægelse er meget bred, der er grupper der arbejder med mange forskellige projekter - politisk arbejde, kvindestudier, kvinder i fagbevægelsen, kvindelige hjælpecentre og sundhedsklinikker, automobilværksteder osv. Men samtidig er de meget splittede, og jeg savnede lidt hygge og fællesskabsfølelse.

Jette C Geertsen

USA

SUNDHEDS - GRUPPER OG SELVHJÆLPS-KLINIKKER

Når man ser på kvindebevægelsen i USA finder man forholdsvis mange grupper der koncentrerer sig om sundhed, lægehjælp og hospitalsforhold. Kender man noget til privatklinikernes tårnhøje priser eller de offentlige klinikkers overfyldte venteværelser og det hastværk, hvormed man mange steder bliver behandlet, kan man godt tænke sig, at det er et af de områder, hvor man tydeligt ville kunne mærke enhver form for diskriminering.

Hvis man desuden undersøger hospitalsforholdene, opdager man, at ikke blot er behandlingsmulighederne utilstrækkelige, men at der ligefrem bliver begået forbrudelser mod patienterne.

For nogle år siden iværksatte Minearbejdernes Fagforbund en undersøgelse, idet de var blevet skeptiske over de uhyre beløb, de skulle af med til gynækologiske operationer. (Samtidig krævede de at disse indgreb altid skulle godkendes af en specialist, som de havde til rådighed, og det viste sig f.eks., at antallet af livmoderfjernelser faldt med 75%.)

Undersøgelserne viste, at der hvert år bliver foretaget i tusindvis af unødvendige, farlige og dyre operationer af ren og skær profit, og at langt de overvejende af disse bliver foretaget på kvinder. I sammenligning med andre lande får procentvist tre gange så mange kvinder i USA fjernet galdeblæren som i England... fuldstændig fjernelse af brystet sker to gange så ofte som i England... livmoderen bliver fjernet $3\frac{1}{2}$ gange så ofte som i Sverige. Ved tilfælde af kræft i brystet kan tre forskellige metoder benyttes. Næsten uvægerligt vælger lægerne den mest omfattende og dyreste, som efterlader patienten invalideret med kun begrænset brug af armen.

Mens kvinder rask væk får fjernet organerne, findes der intet sidestykke til disse forbrudelser, hvor det drejer sig om mænd. Til et kongres indrømmede adskillige læger, at skønt de sjældent tøvede med at fjerne en ovarie, skulle der meget til før de besluttede sig til at fjerne en testikel.

Samtidig med at de kvinder, der selv har råd til at betale eller får udgifterne dækket, bliver læstet og udplyndret af profitøgende læger, er der endnu flere, der på grund af de enorme omkostninger ikke kan få den nødvendige lægehjælp, men dem er der ingen statistikker over.

Den udelte magt, lægerne har over vore kroppe, skyldes i høj grad den mystik, der omgiver lægeprofessionen. Vi forventes ikke at have nogen kendskab til vor krop og, hvordan den fungerer, men skal blot overlade alle observationer og afgørelser til ham. Det er hans domme, og få læger deler villigt deres viden med patienterne. Mange kvinder, i Danmark såvel som i USA, kender til ydmygende oplevelser fra lægebesøg... især når det drejer sig om prævention, kvindesygdomme og kønsygdomme. Overfor hans professionelle maske føler vi os dumme, akavede og usikre, og tilstrækkelige oplysninger bliver ofte undgået eller erstattet af af moralprædikener.

Netop afmystificering og oplysning er nogle af hovedformålene med de mange Sundheds Grupper (Health Collectives) og Selv-hjælps Klinikker, der især inden for de sidste halvandet år er begyndt at dukke op flere og flere steder i USA.

Da jeg for første gang i foråret 72 besøgte "San Francisco Women's Health Collective", var programmet Underlivsundersøgelser, og jeg kunne næppe have følt mig mere motiveret. Jeg var for 7 måneder siden holdt op med at tage P-piller og havde ikke haft menstruation siden. Af de tre forskellige læger, der havde undersøgt mig, havde to bedyret, at dette var ganske "normalt". Den tredje havde stukket mig en ny æske P-piller i overbevisningen om, at det var nok den eneste måde, jeg igen ville komme til at fungere "normalt" på. (Heldigvis kom det i gang af sig selv, inden jeg nåede at få håldt andre hormoner på mig.) I mellemtiden havde jeg fået Svamp, også kaldet Monilia, som jeg intet anede om. I skræk for at jeg skulle være blevet angrebet af gonorrhæa, som florerer epidemisk i Californien, fór jeg igen rundt på klinikker, indtil jeg langt om længe blev henvist til en klinik, der specialiserede sig i kønssygdomme. Her tilbragte jeg tre dage med at sidde i ke, og efter flere forskellige undersøgelser og blodprøver fik jeg to uger senere at vide, at prøverne var negative. På mit spørgsmål om hvad jeg så fejlede, svarede lægen: "Det sorterer ikke under os... var du bare glad for, at du ikke har gonorrhæa!"

Til mødet fortalte een af kvinderne om de almindeligste kvindesygdomme (deres art og behandling) og viste billeder, hvor man kunne se symptomerne. Vi var ialt cirka tyve kvinder, og til min forbavselse var der ikke een, der ikke på et eller andet tidspunkt havde haft Monilia, Trichomonas eller en anden infektion, og for flere var det kronisk... især blandt dem, der tog P-piller. Nogle havde ingen behandling fået, andre havde fået tilføjet stikpiller eller tabletter, men fælles for næsten os alle var, at vi ikke havde fået spor oplysning.... hverken om sygdommen eller behandlingen.

Nu fik vi lejlighed til at diskutere vore egne tilfælde, lige fra alvorlige infektioner til bekymringer over for stort udflod eller kløe, som var ubehageligt, men ikke syntes alvorligt nok til at gå til læge med. Vi diskuterede forebyggelse og forskellige behandlingsmetoder, som nogle med held havde forsøgt, og som man selv kunne anvende. Vi var så begejstrede over vor nyerhvervede viden, at vi besluttede, at hvert andet ugentlige møde i hvert fald i nogen tid skulle dreje sig om samme emne, så så mange som muligt kunne få del i den.

Disse møder inspirerede hurtigt til andre projekter. En gruppe gik igang med at samle rapporter om den behandling, man fik hos så mange gynekologer som muligt, for at man kunne vide, hvem man kunne anbefale, og hvem man skulle advare imod. En anden gruppe organiserede et "Advocacy Program", hvilket vil sige, at enhver, som ønskede det, kunne ringe og få en af kvinderne til at gå med sig til læge og kræve at være til stede ved undersøgelsen og behandlingen. Andre steder i landet havde man allerede forsøgt sig med dette og gjort de erfaringer, at de fleste, med støtte fra en anden kvinde, havde meget mere mod til at stille spørgsmål, og lægen havde sværere ved at unddrage sig at svare. Kvinderne fra programmet, som var godt inde i proceduren ved en underlivsundersøgelse, kunne så samtidig sikre sig, at undersøgelsen blev grundig, og at ingen af leddene blev udeladt, hvilket ellers ofte er tilfældet på særlig travle klinikker.

Til de mellemliggende møder blev andre emner taget op. En kvindelig gynekolog kom og fortalte om prevention og de forskellige abortmetoder.... En jordmoder fortalte om naturlige fødsler. Mange af kvinderne havde haft traumatiske oplevelser på fødselsafdelinger. Man SKAL i USA føde på et hospital, og man risikerer ofte, at ens ønsker m.h.t. bedøvelse, aftarbejdning af kønshårene, etc. bliver totalt ignoreret.

.... Et kollektiv af fire kvindelige psykiatere kom og fortalte om psykologi for kvinder. De havde hver for sig gjort op med den autoritære form for terapi og de Freudianske teorier, som de i deres studietid og praktik var blevet påtvunget, og var nu gået i gang med sammen at oprette en alternativ klinik for kvinder.

.... Der blev kørt bånd om børnelitteratur og diskuteret Børneopdragelse i et Kønrollebestemt Samfund, og forskellige film blev vist som oplæg til diskussion.

I stil med mandagsmøderne blev alle mulige forskellige emner taget op, efterhånden som der blev behov for at snakke om dem.

Til møderne havde man lejet et gammelt forretningslokale, som efterhånden blev indrettet til fælles kontor, medelokale og bogkafé. Økonomien var naturligvis et problem, idet de eneste indtægter, man havde, var frivillige bidrag, samt de penge man fik ind ved forskellige fester. Da man så i løbet af sommeren blev givet et mindre beløb fra et privat fond, havde man mulighed for sammen med en gruppe fra WONAAC at anskaffe sig nogle plastikspejle og gå igang med at oprette en Selv-hjælps Klinik bag i lokalet.

Dette åbnede helt nye muligheder for at lære sin krop at kende. Man blev her undervist i, ved hjælp af et spejl, selv at foretage underlivsundersøgelser, at kende de almindeligste symptomer på svampe og infektioner, at opdage eventuelle vækster og vulster, at følge med i, hvordan livmoderen skifter farve og; udseende i løbet af den månedlige cyklus.... endda ved hjælp af disse observationer at kunne påvise en graviditet efter få dage. De fleste af kvinderne, der deltog i selvhjælps-klasserne, blev slået af forundring over, hvor simpelt det er, og af begejstring over endelig at føle, at ens vagina tilhører een selv og ikke er et pinligt og ulækert område, som lægen har eneret på.

Der er utallige muligheder for videre udvikling for disse Sundheds-grupper i USA, og skønt behovet måske er knapt så iøjenfaldende i Danmark, er der måske grupper, der kunne tænke sig eller har allerede tænkt på, at tage ideen op her. I bogkaféen ligger der adskilligt materiale, som kan købes eller lånes. "Our Bodies - Ourselves" er nok det hæfte, der giver flest oplysninger, men der er adskillige andre inspirerende artikler både i "Mother Lode" nr.4 og i "Black Maria" nr.1.

Det er vigtigt, at vi holder op med at være blindt afhængige af læger og uden skepsis at acceptere de diagnoser og de medikamenter, præventive midler og behandlinger, man giver os, og hvis effekter vi intet aner om. Først når vi lære vore kroppe at kende, kan vi være med til at afgøre, hvad der skal være normalt for os.

U.S.S.R.

ER KOLLONTAI HELT GLEMT I USSR ?

Efter revolutionen blev kvindens absolutte ligestilling fastslået i USSR's grundlov. Der står: "Kvinderne i Sovjetunionen tilkendes samme rettigheder som mændene på alle områder af det økonomiske, statslige, kulturelle og samfundspolitiske liv." Loven fastslår endvidere, at ligheden skal betrygges gennem lige ret til arbejde, løn, hvile, socialydelse, uddannelse, ret til barselshvile m.m., samt at staten skal udbygge diverse servicefunktioner gennem at oprette tilstrækkelige børneinstitutionsplasser, således at en lykkelig kombination af moderskab og erhvervsarbejde sikres kvinden."

Praksis

Såvidt det teoretiske grundlag, men hvordan er det så i virkeligheden? Oplevede vi under vores studietur, at kvinden var ligestillet på alle disse områder?

Stort set ja - Under besøget på Moskvas polytekniske læreanstalt oplevede vi en lige repræsentation af mandlige og kvindelige studerende - også på et så traditionelt mandsområde som de tekniske videnskaber. På universitetet var det ligedan, men begge steder fortalte man os åbent,

at kvinderne klarede sig bedst de første studieår, men efterhånden, som de fik mand og familie, så sløjede de kvindelige studerende af. Vicerektor på den polytekniske læreanstalt mente, støttet af en kvindelig kollega, at det havde noget at gøre med den kvindelige psyke, og i Kvindekommiteen talte man ligeledes meget om de såkaldte specielle kvindelige egenskaber.

Skulle dette virkelig være grunden til at kvinderne glimrede ved deres fravær, når vi kom højere op i pyramidens top?

En folketingskvinde, en tillidskvinde, en rødstrømpe og en DDK-kvinde beundrer skjorter på Moskva tekstilfabrik.

I kvindekommiteen og møde med Kollontais sekretær

I vor begejstring over at opleve ligestillingen på det økonomiske og sociale område ville vi ikke tro at kvinderne i USSR fandt sig i, at deres stilling i familielivet var særdeles undertrykt og direkte står i modstrid til den fine ideologi. Vi prøvede forgæves at komme ind på den problemstilling i Kvindekommiteen, hvor vi diskuterede med ledende Sovjetkvinder. Det var helt klart, at disse kvinder der selv havde oplevet en undertrykkelse og nød, som vi ikke gør os nogen forestilling om, slet ikke forstod, hvad vi talte om, når vi spurgte om seksuel frigørelse.

I Venskabshuset mødte vi Nina Krimova, som har været sekretær for Aleksandra Kollontai, mens hun var ambassader i Oslo og Stockholm. Kollontai krævede som bekendt at kvinden skulle have fuldstændig samme ret til seksuel frihed, som mænd havde haft i århundreder. Lenin frygtede at hendes teo-

rier ville medføre fuldstændig moralsk opløsning af familien, og sagde at Kollontais ideer var de samme som de borgerlige bordellers, og at disse intet havde med virkelig fri kærlighed at gøre. Det blev Lenins argumenter der sejrede i debatten, og idag kan man end ikke finde Kollontais skrifter om "Den røde Kærlighed" i boghandelen. Under hele Stalinperioden styrkede man det traditionelle ægteskab og skærpede adgangen til skilsmisse og abort, som Kollontai havde fået lempet i sin tid som Folkekommissær for sociale anliggender - ungarle kom også til at betale mere i skat end gifte mænd, det samme gjaldt dog ikke kvinder. Vi udspurgte Nina Krimova om Kollontais ideer havde den samme betydning for kvinder i USSR som for kvinder i Vesten, men hun kom med de samme argumenter som Lenin, om at det kommunistiske samfund hviler på ideerne om den "gode familie" og at diskussionen om seksuel frigørelse er et borgerligt flip. Hun formanede os meget til, når vi kom hjem igen at kæmpe for social og økonomisk ligestilling og især ligeløn og ikke fortabe os i kønskamp.

Olga

Vi kom også til at tale med et par unge kvinder, der begge havde fået en højere uddannelse og som begge var fraskilte med hver ét barn, og kom på den måde lidt tættere på problemerne omkring den sovjetiske familie. I USSR ser man med bekymring på de høje skilsmisetal (50% i Moskva-området) og den faldende fødselsrate. Olga mente, at mange mænd i hendes generation havde svært ved at acceptere kvinder, absolutte ligestilling, for han føler sig ikke længere som familieoverhovedet, når konen får samme uddannelse og samme løn, og de bedste ægteskaber var helt klart dem, hvor kvinden indtog den traditionelle husmoder-rolle. Derfor revner mange moderne ægteskaber, fordi den ligestillede kvinde vil ikke finde sig i en bagstræberisk mand, som klynger sig til gamle mandprivilegier fra før revolutionen.

Med hensyn til børnene er det i langt de fleste tilfælde moderen, der alene bærer ansvaret for deres omsorg og opdragelse. De højtuddannede kvinder ser realistisk i øjnene, at skal de klare uddannelse og arbejde, så kan de ikke klare mere end et barn, og aborternes tal er højt. Kvinderne kan få abort når de vil, uden indblanding fra manden, og han får som regel aldrig noget at vide. Vi spurgte forundret om prævention ikke var en bedre måde at forebygge uønsket svangerskab, men Olga mente, at dels var det yderst vanskeligt at få mænd til at bruge kondom, og dels kunne man kun

få p-piller, som hun iøvrigt anså for farligt for helbredet, hvis man ikke kunne bruge pessar eller spiral. Men hele præventionsområdet er meget dårligt udbygget, der findes kun en familieplanlægningsklinik i Moskva og man kan ikke, som det ville være det naturligste henvende sig på den poliklinik, man hører til, og hvor kvinderne undersøges en gang årligt for kræft. På samme poliklinikker kan man iøvrigt se store plakater som stærkt opfordrer kvinderne til at blive mødre og som fraråder abort som ødelæggende for helbredet og psyken.

Der er altså både plusser og minus'er ved kvindens ligestilling i USSR. Det var fantastisk at opleve hvor vidt de er nået m.h.t. økonomisk og social ligestilling i de kun 50 år staten har eksisteret, og skuffende at se, at det stadig er så svært på hjemmefronten, og det kan kun bekræfte én i, at selvom klassekampen sejrer medfører dette ikke automatisk en seksuel ligestilling.

Det var ligeledes imponerede at se, hvorledes sovjetstaten overtager og aflaster kvinderne på de traditionelle kvindeområder m.h.t. børnepasning og aflastning i husarbejdet. På den anden side er det nok også et dilemma for USSR, for hvordan vil man fremover opretholde den gode kommunistiske familie som samfundets mindste enhed, samtidig med at mandens rolle i familien mere og mere reduceres?

Kirsten Hofstætter

MEXICO.

ARBEJDERKVINDE I GUERNAVACA,

Det følgende er et interview med en mexicansk kvinde, oversat fra antologien "WOMEN".

---Hvor har du arbejdet, og hvorfor blev du fyret?

Jeg arbejdede i den Venetianske Flisefabrik, og blev fyret fordi de sagde, at jeg agiterede blandt arbejderne. Jeg prøvede at gøre kvinderne bevidste om deres stilling.

---Hvilke metoder til bevidstgørelse brugte du?

En gang organiserede jeg et strikkeværksted herhjemme for kvinderne. Jeg har to strikkemaskiner, og jeg gav gratis strikkeundervisning til kvinderne. På den måde kunne vi snakke om vores liv, og om hvad vi tænker om fremtiden. Derved forstår vi, at den måde vi har lært at tænke på bidrager til vores undertrykkelse.

Den første gang kom der seks kvinder. Bagefter kom der en embedsmand og anklagede mig for at have en fabrik, og sagde, at jeg skulle betale skat, og betale løn til kvinderne.

Vi fortsatte undervisningen med 10 kvinder; men så kom der to inspektører med ordrer til at fjerne maskinerne. Det var første gang at jeg blev lidt bange, for når min mand ikke har arbejde, strikker jeg, og tjener på den måde til føden for familien ved mit arbejde.

Men jeg kan stadig se, at disse kvinder og deres ideer har forandret sig en hel del.

---Hvordan ser du på det som du foretager dig?

Vi kæmper for at befri os. På onsdag vil konerne til medlemmer af en fagforening, der har været arbejdsløse i en måned nu, gå sammen med deres børn til guvernørpaladsets port, meget tidligt, for at starte en sultestrejke. Vi vil forlange at komme til

at tale med guvernøren. Hvis der bliver problemer, vil vi gå til domkirken, fordi vi bliver støttet af biskoppen af Guernavaca og præsterne. En kvindelig læge vil også være til stede for at helbredsundersøge kvinderne og deres børn.

---Hvor længe vil I så blive der?

Indtil guvernøren underskriver en erklæring om, at han vil forhandle med os og med fagforeningen. Sandsynligvis hele natten; men i alle tilfælde, vi er allerede i sultestrejke. Som en af kvinderne sagde: "Vi er parate til at gå i fængsel, hvis det bliver nødvendigt".

Jeg kæmper for arbejdernes rettigheder. Her i Mexico er priserne blevet mere end fordoblet, mens lønnen er den samme som før. Kødprisen er steget fra 10 pesos til 22. Nu er det umuligt at få råd til kød. Og sukkeret fra 1,15 pesos til 7,70. Minimumslønnen er 28 pesos om dagen for over 8 timer; men mange mennesker tjener ikke engang det, fordi der ikke er nogen garanti for at få det. De tjener nærmere 15 pesos om dagen.

---Tjener kvinder det samme som mænd?

Nej. Minimumslønnen pr. dag for kvinder er 10 pesos under mænds dagløn. Vi kræver det samme for alle mænd og kvinder.

Vor fagforening er den eneste, der ikke har ret til kontrakter. Derfor har vi slået os sammen med andre fagforeninger for at få støtte.

Der blev forelagt en kontrakt af det Centrale Fagforbund (svarer til I.O.O.A.), men den blev forkastet, og syv medlemmer af fagforeningen blev kastet i fængsel. De blev anklaget for røveri og kom aldrig for retten. Da de kom ud af fængslet, blev de fyret fra deres job. Resultatet er, at 48 har gået i måneder uden løn. Man har ingen garantier for minimumsløn, ingen sociale ordninger, og ingen sygekasse. Der er langt endnu, til kvinderne

befries. Der er en følelse af, at kvinderne er allernederst --- som slaver af huset, manden fabriken, og børnene. I alle henseender har vi kvinder ingen rettigheder.

Alle skal være frie, kvinder som mænd. Jeg måtte sige til min mand og mine børn, at jeg også var nødt til at kæmpe for friheden. Og de accepterede det. Men hvis vi ikke hjælper vore mænd med at vinde deres rettigheder, vil vi alle blive mere undertrykt.

---Føler du, at du kæmper mod alle slags undertrykkelse?

Ja. For eksempel, mod regeringens propaganda. De siger, at grunden til at arbejdere og deres familier ikke har penge nok, er at mændene drikker sig fulde. Det er ikke sandt.

Da vi lavede løbesedler til demonstrationen, sagde jeg til min søn: "Hvorfor skriver du ikke noget?" - Da jeg kom tilbage, sagde han: "Min far kæmper for at give os politisk bevidsthed, og jeg er meget stolt af ham. Jeg vil gerne være som ham."

Min mand og jeg har meget lidt penge som vore børn kan arve. Deres arv vil være deres sociale bevidsthed.

I aftes, da vi spiste vores aftensmad der bestod af bønner, som vi har fået hver dag siden arbejderne blev fyret, sagde min søn: "Vi spiser bønner, fordi min far kæmper for noget godt." Kvinder kan øve indflydelse på hele familien ved at opmuntre deres mænd til at blive ved med at kæmpe. De kan sige: "Det gør ikke noget, at vi ikke har mad, vi skal nok vinde retfærdighed. Sælg ikke dig selv til borgerskabet." Der er nogle mennesker, der er lige glade med hvad der sker med os. I vores fagforening gik nogle kvinder over på kapitalisternes side. På den måde fik de fordel af vore lidelser. Det er forrædderi mod organisationen.

---Hvordan ser du på fremtiden for kampen?

Vi må lægge mere pres på regeringen, og vi må slutte os sammen

med alle de andre forbund. For fjorten dage siden var der et møde på Rivetex fabrikken. Kapitalisterne havde sænket arbejderens lønninger; men vi protesterede, og lønnen blev sat op til det normale igen. Efter det blev vi hele tiden fulgt af ordenshåndhæverne.

Nu danner vi et kooperativ med arbejderens familier.

Der er nogle mennesker der tror, at en revolution er noget der kun dræber de nuværende regeringsembedsmænd og erstatter dem med nogle andre. Men en revolution skal forandre folks ideer. Først må vi forstå grunden til vore problemer.

---Hvad ser du som en løsning?

Regeringen må væltes. Vi skal afskaffe privatejendommen.

---Hvor gammel er du?

Jeg er 25. Men jeg har kun levet i fem år. Jeg blev født for fem år siden. Før da havde jeg ingen politisk bevidsthed, og jeg var bange.

stærkt forkortet efter Clarita Müller -Plantenberg, Chile, juni 72

Familiestrukturen i Chile er præget af landets afhængighed, økonomisk, politisk og kulturelt, af de rige kapitalistiske lande. Det giver sig blandt andet udslag i at en stor del af befolkningen tilhører underproletariatet, det vil sige at de ikke har fast beskæftigelse, og derfor må klare sig som de kan, ved gadehandel, kriminalitet o. s. v. Ligesom samfundets opdeling i borgerskab, proletariat og underproletariat er udtryk for en arbejdsdeling, er selve familiestrukturen det også. En sådan lagdeling af samfundet fandtes ikke før europæernes invasion. Kvinde- og mandrollerne er skarpt adskilte i de fleste proletarfamilier. Det er kvindens opgave at føde børn, passe og opdrage dem, og udføre husarbejdet. Manden skal så udelukkende sælge sin arbejdskraft og skaffe penge til hjemmet. Denne arbejdsdeling har så medført, at det er mændene, der bestemmer, at det ses som kvindens vigtigste opgave at føde børn, og at det er mændene, der får uddannelserne i første række. Kvinder anses for biologisk underlegne, kun sat her på jorden for at glæde og tilfredsstille mænd.

(Clarita kritiserer visse forsøg på at ændre kvindens rolle uden at ændre samfundsstrukturen)

I Europa og Nordamerika er der dukket forskellige teorier til kvindernes frigørelse op, der er ubrukelige. De har følgende træk til fælles:

-At det kapitalistiske samfund kan ændres, når først familiestrukturen er ændret.

At man ser bort fra kvindens biologiske rolle.

-At man foreslår seksuel liberalisme.

-At man vil ophæve ægteskabet som institution.

-At kvindens deltagelse i produktionsarbejdet fremmedgør hende.

-At lige uddannelse for begge køn løser problemet.

Kommentar til de tre første punkter:

En udbredt opfattelse går ud på at det er børnene, der forhindrer kvinden i at deltage på lige fod med manden i samfundet. Løsningen må derfor være at lade være med at få børn. En anden idé går ud på at nedbryde familiens herredømme ved hjælp af seksuel liberalisme. Og ægteskabet betragtes som et rent udtryk for kapitalismen, som derfor skal knuses. Kort sagt, alle deværdier, der holdes i hævd af borgerskabet, skal nedbrydes. Der ved skulle kapitalismen bryde sammen, og kvinden blive fri. Men dette lader sig ikke gøre, fordi alle kapitalismens strukturer ville stå uskadte tilbage hovedsagelig lønarbejdet og den arbejdsdeling der følger heraf. Så længe der stilles de samme krav til arbejderne som nu, vil det være nødvendigt at hustruen udfører husarbejdet og passer børnene, hvadenten hun har udearbejde eller ej.

(Clarita ser bort fra den mulighed, at mand og hustru deles om arbejdet, eller at man f.eks. op-

retter kollektiver. Dette er end nu meget svært at forestille sig i Chile, hvor kærnefamilien er sagen. Samtidig forhindrer forholdene på arbejdsmarkedet med den store konkurrence om jobbene og den deraf følgende arbejdsrytme, at mandens arbejdstid bliver skåret ned.)

Kommentar til de sidste punkter:

Mange hævder med overbevisning at kvinder kun kan opnå klassebevidsthed, hvis de deltager i produktionslivet. Dette holder kun stik, hvis samfundet samtidig tager sig af børnene og letter husarbejdet væsentligt. Ellers bliver resultatet bare at kvinder udnyttes dobbelt, nemlig både på udearbejdet og i hjemmet. I Chile steg antallet af udearbejdende kvinde mellem 1930 og 40, hvor den hjemlige industri blev opbygget, så man selv kunne fremstille devarer, der før kom fra udlandet. Ved 2. verdenskrigs udbrud var deltagelsen i produktionslivet oppe på 24,2% af alle voksne kvinder mod 12,2% i begyndelsen af perioden. Men så stagnerede udviklingen af produktionsapparatet. I 1952 var 25,1% af kvinderne udearbejdende, i 1960 var dette tal faldet til 22,4% ! Mon der opstod nogen nævneværdig klassebevidsthed hos disse kvinder? Der fandtes nemlig på intet tidspunkt kollektive løsninger på problemerne med børnepasning og husarbejde. Under vægten af alt dette arbejde har meget få kvinder haft energi tilovers til at deltage i organisationer og lignende. Bekymringerne for de "private" problemer har givetvis hæmmet klassebevidstheden.

Samtidig må det ikke glemmes, at udearbejde og arbejdslettelse på hjemmefronten ikke gør det alene, kvinder må også have deres del i beslutningsprocesserne, også i fagforeningsledelse.

Endelig er der uddannelsen. Det er klart, at lige uddannelse for begge køn ikke alene kan forandre kvindens rolle, denne er jo bestemt af hele samfundets struktur. Kvinders kamp for frigørelse skal derfor ske som et samspil mellem disse to områder:

-Deltagelse i klassekampen.
-Organiseret pression for at få den arbejderstat, der kommer efter revolutionen til at tage sig af de arbejdsopgaver, der ensidigt er blevet hende tildelt indenfor det kapitalistiske samfund.

(Clarita ridser derefter op, hvordan hun forestiller sig at chilenske kvinder allerede nu kan begynde at arbejde henimod frigørelsen, ud fra hendes kendskab til situationen i landet nu.)

Situationen i Chile kan kort ridses op i fem punkter:

- 1) Samfundet er kapitalistisk, d. v. s. at ejerne af produktionsmidlerne fratager arbejderne det overskud de skaber ved deres arbejde.
- 2) Der investeres hovedsagelig i at producere luksusvarer, og den jævne befolkning lokkes til at købe disse varer. Forsyningen med livsvigtige varer er til gengæld dårlig.
- 3) Borgerskabet dominerer og præger retsvæsen og lovgivning.
- 4) Uddannelsessystemet håndhæver borgerskabets værdier.
- 5) Den offentlige sektor: sygekasser, boligselskaber o. s. v., er skabt af borgerskabet og svarer til dets interesser.

I øjeblikket er kun få kvinder omfattet af hovedmodsatningen (punkt 1), og de har mulighed for at gøre sig gældende via fagforeningerne. Der bør de lægge pres for at få oprettet daginstitutioner for børnene og lettelse i husarbejdet. Femårsplanen 71-76 omfatter oprettelsen af 467.000 nye arbejdsmuligheder for kvinder,

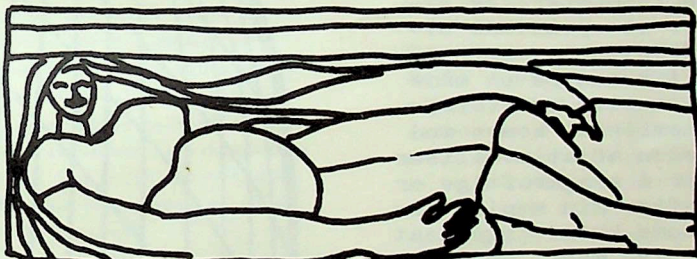
disse arbejdspladser kan ikke skabes fra den ene dag til den anden så det er nødvendigt at finde andre opgaver, som kvinder kan påtage sig, indenfor de områder der er nævnt i punkterne 2) til 5).

(Clarita forestiller sig at dette kan ske ved at udbygge og aktivere de organisationer, der allerede eksisterer på disse områder: komiteer for vareforsyning og priskontrol, beboerorganisationer forældrekomiteer ved skoler og børnehaver, og komiteer for folkesundhed. Hun skitserer videre, hvorledes, der kan uddannes hjælpepersonale til den offentlige sektor for eksempel indkøbsledere til brugsforeninger, økonomaer til folkekøkkener og personale til børnedaginstitutionerne. Derefter går hun over til økonomien:) Alle de samfundsinstitutioner, der

i øjeblikket beskæftiger sig med dette område, bør koordineres, således at kvinderne hurtigst muligt befries for det arbejdspress, der ligger på dem.

Kvinderne vil hurtigt blive klar over, at de alle deler de samme problemer, der lettere kan løses i fællesskab. Fællesvaskeriet må være mere praktisk, end at hver enkelt vasker hjemme hos sig selv. Man kunne også oprette kollektive systuer, dette ville kunne hjælpe på mangelen på forbrugsvarer som kun i langsom takt afhjælpes af industrien.

Der eksisterer selvfølgelig et problem med finansieringen af alt dette arbejde, og med løn til alle disse folk. Det kunne enten gøres af befolkningen selv, eventuelt de folkelige organisationer, eller af det offentlige. På lang sigt burde det offentlige tage sig af dette.

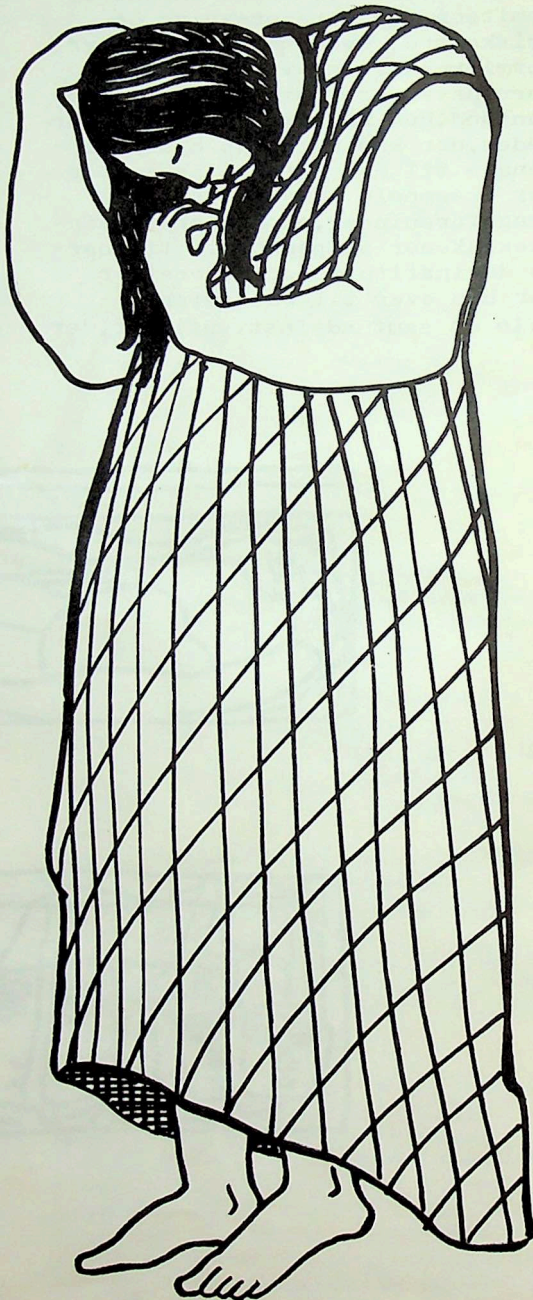
(Konklusionen bliver derefter:)

Vi kan derfor konkludere, at den foreslåede strategi vil erstatte det offentliges formynderi, der viderefører og fastholder konkurrensecapitaliteten og den skæve fordeling, der hersker i det kapitalistiske samfund, og som stadig overlever, til trods for at formen er forandret. I stedet vil komme en kontrolfunktion, varetaget af befolkningen, og en virkelig deltagelse i beslutningerne. Dette vil indebære de-centralisering af statsapparatet og lette overgangen til socialismen. Nye værdier vil træde i stedet for individualismen, og samfundets funktioner vil blive gjort kollektive. Her er der især lagt vægt på det der angår kvindens udyttelse i den nutidige familie, men det antydede forslag til en strategi kan også bruges på andre aspekter af kampen mod de statsinstitutioner, der behersker borgereskabet.

(Oversætterens kommentar: Jeg synes artiklen er et spændende bidrag til diskussionen omkring en net kvindepolitik. Men på en måde sidder Clarita mellem to stole. Hun undlader nemlig at komme ind på nødvendigheden af at mobilisere alle kvinder i slagkraftige organisationer, efter min mening bør det være autonome kvindeorganisationer. Hun er også meget vag når det gælder at give en realistisk bedømmelse af hvorvidt den nuværende regering i Chile kan tænkes at støtte kvindekampen med andet end venlige ord og gestus. Det er nemlig ikke blevet til så forfærdelig meget endnu, bortset fra nogle sociologiske undersøgelser og præsident Allendes taler til kvinderne. Jeg er bange for at der skal ganske anderledes skrappe midler til, både for kampen inden for lønarbejdersektoren, kampen mod byrokraterne, som også florerer i de "revolutionære" partier, og kampen mod hele det kulturelle røgslør, der er lagt udover kvindernes virkelige problemer, af forbrugersamfundet, kirken, og flere århundreders mandsdyrkelse. De organisationer på basisplan, som Clarita har så stor tiltro til som kamporganisationer, kan

efter min opfattelse meget vel komme til at fungere modsat, ved at dæmpe initiativet og tvinge folk til at gå "kommandovejen". Dette er betænkeligt i et land som Chile, der som Clarita meget rigtigt konstaterer, er behersket af borgereskabet og dets politik.)

Gunna

SUDAN

ARABISKE KVINDERS KAMP

I perioden 1971-72 forskede Carolyn Fluehr-Lobban i kvinders problemer i det muhammedanske nordlige Sudan-problemer m.h.t. lovgivningen om ægteskab, skilsmisse, arv og mødrebidrag. Interviewene blev ført af hende selv på arabisk.

De arabiske kvinders stilling, opretholdt ved hjælp af muhammedanske samfundsværdier af absolut mandlig dominans, bliver m.h.t. kvindernes undertrykkelse som regel regnet for en af de værste i verden. Men der findes sparsomme oplysninger om de arabiske kvinders kamp i dag, og virkeligheden for den moderne kvinde i muhammedanske lande bliver ofte tilsløret gennem folkelige myter om polygami og haremer. Den legendariske østerlandske kvinde er sjældent af billedet arbejdende, men er pyntet, smykket med guld, idet hun venter på at blive hidkaldt af en mand, som hun skal opvarte. I virkeligheden er sådanne vestlige stereotype opfattelser bygget på romantiserende litterære beretninger om bourgeois kvindernes liv under det Ottomanske imperiums fald, og dette er næppe nogen karakteristisk gruppe af kvinder.

KVINDERNES STILLING I DET NORDLIGE MUHAMMEDANSKE SUDAN

Den Demokratiske republik Sudan er en afro-arab. stat, beskrevet på denne måde p.g.a. dens blandede befolkning. Det nordlige arabiske Sudan blev muhammedaniseret for ca. 400 år siden gennem en uafbrudt strøm af immigranter fra Arabien på den anden side af det Røde Hav. Disse folk bød sig og blandede sig med de indfødte, og processen med at sprede muhammedanismen (en process som stadig fortsætter) begyndte. I forhold til andre dele af den arabiske verden er dette område traditionelt på det rene ligesø områ.

Kvinder er generelt underlagt mændenes absolutte autoritet og deltager som regel ikke i beslutningsprocesser. Graden af underkastelse varierer imellem klasserne og mellem by- og landdistrikter. Bønderkvinderne og arbejderkvinder bidrager til økonomien p.g.a. nødvendighed og arbejder for at hjælpe med underhol-

det til familien eller gruppen. Deres erfaringssradius er større og de bliver mere respekterede af mændene p.g.a. deres bidrag, de er relativt mere frigjorte end de middelklassekvinder der bor i storbyerne. Men teoretisk derimod anser en mand det for skamfuldt at hans kvinde eller kvindelige slægtning har arbejde. Ironisk nok synes kvinderne, idet folk flytter fra landdistrikterne for at bosætte sig og få fremgang i byerne, at miste de få rettigheder de har. I Algier er det påvist at kvinderne ikklæder sig slør når de flytter til byerne langt snarere end det modsatte. Opfattelsen af kvinder som ejendom øges i samme takt som mændene selv får fremgang, fattigere mænd har brug for deres kvinders hjælp og arbejdskraft.

Virkeligheden er noget ganske andet. For det første er muhammedanismen ikke den enhed af værdier og social struktur som den ofte bliver bedømt - muhammedanismen blev lagt ned over en række kulturer. Der er store variationer imellem lande som Marokko eller Tunesien, Egypten eller Sudan, og et sted som Pakistan. Enorme politiske forskelle i den arabiske verden holder reaktionære lande som Saudi Arabien og Libien adskilt fra steder, hvor revolutionære kampe er blevet udkæmpet i fortiden og fortsætter med at blive ført, såsom Algier, Dhofari i den Arabiske Golf, Palestina og Eritrea. Mens Saudi-arabiske kvinder er afskærmet bag slør og i deres huse fra udefrakommende fordrivende indflydelse, så kæmper Dhofari kvinder mod syd side om side med deres mandlige kammerater for frigørelse fra reaktionære olie-sultaner, som bliver understøttet af britiske imperialistiske olieinteresser. Mens Libiens Godaffi kaldte på en tilbagevenden til den helleglige muhammedanske stat, blev Leila Khalid verdensberømt for hendes modige revolutionære forsøg i den palestinske bestræbelser på at opnå en selvstændig verdenslig stat, og i Sudan fører den velhavende muhammedanske kvinde i Khartoum et liv meget forskelligt fra den muhammedanske bomdekone, som dyrker markerne og bærer vandet over lange strækninger til brug i gården.

Jeg er ikke en autoritet m.h.t. kvindebevægelse overalt i den arabiske verden, men jeg er bekendt med kvindebevægelsens historie i Sudan og den nuværende situation for kvinderne i byen Khartoum, og jeg har på fornemmelsen at den ikke er meget forskellig fra mønstre fundet et udoover dele det øvrige mellemøsten og Nordafrika.

Det er ikke socialt akcepteret for arabiske kvinder i Khartoum at blive ansat, og typiske kvindejobs som husarbejde, er pladser der normalt fyldes op med dårligt stillede grupper af syd-sudanesiske mænd og kvinder eller ethiopiske kvinder. En kvinde som er tvunget til at arbejde af økonomisk nødvendighed vil opdatte at kvarteret sladrer om hendes moralske opførsel - enhver kvinde der ofte går ud alene skal man ikke have tillid til - hun vil blive fristet seksuelt og bukke under fordi kvinder er svage af natur.

Kvinder bliver af samfundet opfattet som meget lidenskabelige og som opbevaringssted for ondyser. Det må forstås, at i den muhammedanske kultur er seksuel affærd og ære uløseligt bundet sammen. En stor beholdning af ære hos kvinder hører sammen med god og afholdende seksualaffærd hos dem, forsvaret for æren hviler hos mændene. Når en kvinde bliver grebet i et seksuelt uheld (f.eks. hvis kvarteret observerer hende i følge med en mand som ikke er en slægtning, eller værre, hun bliver gravid) så er det mændene i familien som dybt føler skammen og afskyen. Kvinder bliver "beskyttet" mod den slags farlige oplevelser ved en operation som foretages på en pige mens hun endnu er lille. En pige på omkring syv år bliver omskåret ved fjernelsen eller bortskæringen af klitoris, labia majora og minora, pigen sys sammen igen eller såret får lov at hele således at vaginaåbningen bliver på størrelse med den tidligere urinåbning.

Denne udevelse "faraosk" omskærelse er udbredt og gøres som en slags forsikring om at den unge pige ikke vil blive involveret i seksuelle sammentræf før ægteskabet. Omskærelsessåret lever kun en meget lille åbning til vagina og er faktisk uigennemtrængelig. Når en kvinde bliver gift må hun udholde pligtige forsøg derpå ved samleje. Hun kan blive sendt til en jordemoder for at blive skåret op således at parret kan have seksuelt samvær. Nogle mænd siger at de foretrækker "trangheden" hos en omskåret kvinde, men hovedparten af mænd og kvinder siger at operationen må foretages for at holde en kvinde "ren" og "skær". De fleste kvinder akcepterer den tro, at de er svage og let ledede

på afveje. Og således er det ligesåvel kvinder som vedligeholder udevelsen af omskærelse som en beskyttelse mod den skændsel en umoralsk pige ville bringe sin familie. Når kvinder betragtes som privatejendomme, sikrer operationen levedingen af "rene" varer til den fremtidige ægte mand. Efter et giftermål sikrer en mand sit monopol på ejendommen ved at gemme sin kone bort i husets haremafdeling og ved sin modvilje mod at give tilladelse til at hustruen kan komme udenfor huset for at besøge og købe ind. Den frygtelig pinefulde kvindelige omskærelse er meget langsomt ved at blive erstattet af klitorodec-tomi (kun fjernelsen af klitoris), men det er gamle traditioner og gamle kvinder, som tror at operationen gør en ung pige ren og skær, der forårsager skikken at være ved.

Ifølge muhammedanismen er skilsmisse mandens en-sidige privilegium. Man kan uden rimelig grund skille sig fra en kvinde i vidners nærværelse, mens en kvinde som søger skilsmisse må gå til retten og bevise ekstrem forseemmelighed, svigt eller voldtagt (hvilket kræver to vidner!) Men kvinder er ikke modvilje mod at gå i retten, og med de sidste reformer siden det mildt progressive regime har haft magten, er kvinder ved at blive stærkere og mindre generede over at bringe deres problemer frem for retten. Ved rørende arv modtager kvinderne halvdelen af hvad en mand får, men kvinderne kender arveloven næsten lige så godt som navnene på deres egne børn, og de sørger for at få alt hvad der tilkommer dem. I retten må én mands vidne modsvares af to kvinders, og de traditionelle blodrigdoms udbetalinger for et individs død lader dobbelt så meget blive betalt for en mand som for en kvinde.

KVINDEBEVÆGELSEN I SUDAN

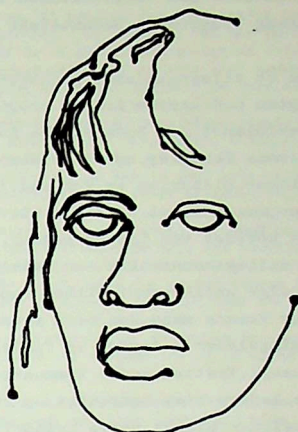
Aisha, en af profeten Muhammeds døtre, var politisk aktiv i muhammedanismens tidlige dage, men de lærde og traditionen har henvist hendes rolle til en betydningsløs del. Og hendes politiske aktivitet regnes for en plet på optegnelsen over en ellers udmærket opførsel. Sudanesiske kvinder har i over 25 år rejst sig op, råbt op og demonstreret deres hensigt: at ville gøre en ende på kønnenes ulige stilling, som tager sin økonomiske og psykologiske afgift fra samfundets mænd og kvinder. Det må erindres at det for en kvinde i et muhammedansk samfund er langt vanskeligere at gøre sådan end for en amerikansk eller vesterlandsk søster. I virkelig

heden kræver det en stor mængde mod at stå imod den kritik og mangel på forståelse, som vil komme fra hendes familie og fra offentligheden. Den kvinde der begynder at arbejde for sin frigørelse kan blive stemplet som luder, fordi hun frit går ud med mænd og taler lige ud til dem. Andre vil blot sige at hun er ikke en af os, hun er ikke sudanesiske. I et snævert samfund (selv i Khartoum kan næsten hvemsomhelst etablere en eller anden kontakt med næsten hvemsomhelst gennem venner og slægtninge) er presset fra den offentlige mening meget kraftig.

Den første organiserede gruppe kvinder opstod i kommunistpartiet. Partiet blev dannet i 1946 og i det samme år ligeledes de sudanesiske kvinders forbund, det var det første parti der åbnede sit medlemskab for begge køn og etablerede kvindernes frigørelse som et af sine mål. Kvindernes Forbund begyndte ligesom partiet i hovedtræk, med en gruppe højtuddannede mennesker, men bredte sig udover det nordlige Sudan for at indeslutte arbejderne og bønderne.

I 1951 var tre kommunistkvinder blandt de syv stiftende medlemmer af de Sudanesiske kvinders Forbund med et bredere medlemskab. Fire år senere begyndte foreningen at udgive det progressive blad Kvinders Stemme. Bladet havde militante politiske meninger (f.eks. i opposition til kolonialismen og senere imod amerikanernes og englændernes nykolonistiske planer) såvel som at udgive artikler som forsøgte at opdrage dets kvindelige læserskare væk fra visse skadelige traditioner såsom kvindelig omskærelse og udevelsen af ansigtsindridsning udført i overensstemmelse med etnisk baggrund.

Foreningen tog samtidig kampen op for ligeløn for lige arbejde for den lille ene procent af arbejdende kvinder, og kæmpede for at udvide en syvdages barselsorlov til 40 dage med løn. De angreb også de muhammedanske skilsmisseelove som så overvejende begunstiger mænd, og de begyndte at føre kampagne imod polygami, som nogle omtaler som "legaliseret prostitution". Denne progressive gruppe af kvinder oprørte offentligheden så meget, at en rivaliserende gruppe af reaktionære kvinder skyndsomst organiserede et selskab som fungerede som det Sudanesiske pendant til Damernes Theselskab. Fatma Ahmed Ibrahim, en af stifterne af kvindernes Forening og sandelig dens symbolske overhoved, reagerede på de reaktionære kvinders gruppe ved at sige at "uafhængighed er ikke kvinders festivaler eller tekomsammener, eller løfter fra en reaktionær regering, uafhængighed er et virkeligt frit sudanesiske samfund, både økonomisk og politisk, et socialistisk

samfund, dette er den virkeligt emanciperede Sudanesiske kvinders samfund."

Kvindernes Forening og Kvindens Stemme steg og faldt i takt med de politiske begivenheder i landet som et hele. Under den amerikanske støtte af General Abbouds reaktionære militærregering 1958-1964, var Foreningen officielt forbudt og regeringens egen lakaj-kvindeorganisation blev skubbet i forgrunden. I oktober 1964 kuldkastede en populær revolution over hele landet det reaktionære Abboud regime. For første gang kom de Sudanesiske kvinder ud på gaderne og demonstrerede, kæmpede og døde side om side med deres brødre i revolutionens dage. Fatma Ibrahim ledede selv den første demonstration på flere hundrede, da soldaterne løftede geværene for at skyde på demonstranterne. Trådte Fatma frem, kastede kvindens traditionelle hvide yderklædning, toben og råbte: "Jeg vil være den første." Ingen skud blev affyret den dag. En kvinde blev dræbt under oktoberbegivenhederne, og hun var medlem af Kvindernes Forening, fem andre kvinder blev sårede af hvilke de tre var Foreningens eller Kommunistpartiets medlemmer. Deltagelsen af kvinder i Oktoberrevolutionen begyndte at nedbryde nogle af ideerne om kvinder og at hæve mænds og kvinders bevidsthed. Kvinder viste sig ikke at være svage eller frygtomme, og idet mænd og kvinder arbejdede sammen for at nedbryde regimet, blev det stillet spørgsmålstegn ved absolutte ideer om seksuel adskillelse. Uheldigvis var revolutionens succes kun kortvarig, og dens følger bragte mådehold og ikke flere progressive landvindinger.

I årene 1965-1969 fortsatte Kvindernes Forening at være aktiv på den sædvanlige måde med

at opdrage og udgøre en politisk pressionsgruppe. Fatma Ibrahim blev den første kvinde valgt ind i den dengang fungerende Sudanesiske Parlament.

I maj 1969 kom et tilsyneladende progressivt regime til magten med støtte fra et stort antal progressive, deriblandt det Sudanesiske Kommunistparti, Kvindernes Forening og andre demokratiske organisationer. Historien er for indviklet at fortælle her, men i løbet af to år blev regimet vendt på hovedet ved kup og modkup, og blev militant anti-kommunistisk med svimlende hast. I den hidsige antikommunistiske propaganda som fulgte blev Fatmas mand, den mest fremtrædende fagforeningsleder i landet og vinder af Lenin-prisen, hængt. Tretten andre kommunistiske og progressive ledere blev henrettet og tusind er sat i fængsel, deriblandt nogle kvindelige ledere. Suad Brahmin, en fremtrædende leder af Kvindernes Forening, bliver stadig holdt i forvaring uden dom i Khartoum fængsel og har iverksat adskillige sultestrejker for at opnå grundlæggende rettigheder, såsom at modtage gæster. Kvinder fra familier med fængslede progressive demonstrerede foran Khartoum Palads for økonomisk støtte fra regeringen medens deres mænd og brødre var i fængsel. Regeringen har siden sørgt for dette.

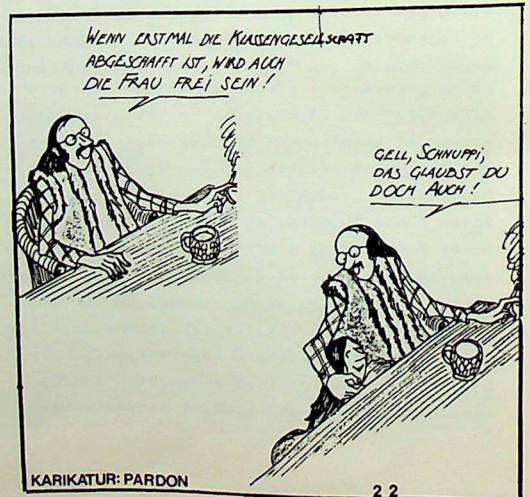
I det nuværende regimes tidlige, progressive dage blev nogle reformer for at støtte kvindens stilling vedtaget, og til en vis grad har de været behjælpelige. Bat etaha, ægtemandens ret til med politiets magt at bringe en hustru der er flygtet tilbage, er blevet afskaffet. Ligeledes har en fraskilt kvinde ret til at opnå imod halvdelen af sin forhenværende mands løn til understøttelse. Selvom dette er "oplyste"

reformer, har de endnu ikke gjort det fulde indtryk på kvinder, fordi det ikke er ting som kvinderne selv har været nødt til at kæmpe for og opnå selv. De blev oveleveret og ikke opnået gennem kvinders demokratiske kamp, og er derfor mindre meningsfyldte. Men ikke desto mindre er de velkomne, og med tid og opdragelse vil sudanesiske kvinder opnå den fulde fordel ved disse reformer.

I mellemtiden vil kvinder fortsætte med at beklage sig til hinanden over deres situation og for bedre dage for deres døtre. De dage kommer kun når kvinder rejser sig og kræver dem. Kvindernes befrielse kan kun komme fra kvindernes retfærdige kamp overalt. Den sudanesiske kvindebevægelses mål forbliver de samme som på det tidspunkt den grundlagdes:

- 1) kvindernes frigørelse gennem opnåelse af lige rettigheder og lige pligter og den fulde befrielse af enhver kvinde fra det slaveri hun lever under.
- 2) kampen for international kvindelig frigørelse og fred gennem socialismen.

Verdens kvinder ønsker frihed og de ved at deres livs skæbne kun ligger i deres egne hænder!

BERLIN

KVINDECENTER STARTET I BERLIN.

Angela og Dora fra Berlin fortæller Else Marie og Vibeke om dannelsen af kvindecenteret og om de forskellige kvindegrupper i Vesttyskland:

I februar blev der holdt en kongres i München, hvor der kom nogen fra næsten alle kvindegrupper i forbundsrepublikken. Det er den første kongres, hvor alle har været med. Det, der kom ud af kongressen, var at det blev klart, at der ikke findes nogen samlet og fælles kvindebevægelse i Tyskland. Der findes en hel masse kvindegrupper, hvoraf nogle arbejder praktisk og laver en masse fantastiske ting, og nogen, der kun arbejder teoretisk, og alle disse grupper har helt forskellig politisk baggrund og er organiseret helt forskelligt.

I Frankfurt har der været en kvindegruppe længe. Det er kvinder, der gik ud af "Revolutionær Kamp" og lavede deres egen organisation. De har udgivet en bog, "Kvinder i den revolutionære kamp". Den er skrevet til intellektuelle kvinder og er ikke umiddelbart tilgængelig for andre, men den handler om nogen forfærdelig vigtige problemer. Den forsøger at vurdere den klasseanalytiske stemning og vurdere hvad det overhovedet vil sige at lave politisk kvindearbejde, om det er bedst at gå på kontor eller på fabrik eller at lave lokalt beboerarbejde eller hvad, og det var begyndelsen til alle diskussionerne i Tyskland om strategien for kvindekampen, derfor var bogen så vigtig.

Op i Frankfurt er der også en gruppe, der har udgivet en bog på "Verlag Roter Stern", den hedder "Frauen gemeinsam sind stark" (Kvinder er stærke sammen). Det er delvis en oversættelse af den amerikanske "Sisterhood is power", men de har lavet et langt forord selv om baggrunden for at udgive den på tysk.

I Berlin har der været "Brot und Rosen" (Brød og roser) som den eneste virkelig aktive gruppe, men de er kun 8 kvinder, så de har en begrænset kapacitet. De arbejder med § 218, abortloven, og arbejder på at afskaffe den, fordi de ser den som en af de mange udtryk for kvindeundertrykkelsen, men kun som en del af det hele. De har også startet en kampagne, hvor de delte løbesedler ud og opfordrede folk til at skrive om deres erfaringer med gynækologer, både gode og dårlige. Så vil de samle det i et kartotek, så folk kan få at vide, hvor de skal gå hen og de vil offentliggøre navnene på de kvindelæger, der behandler kvinder som skidt, så folk holder op med at gå til dem. De har eksisteret i to år nu og har lavet en masse gode ting. Så har der også været en masse små grupper i Berlin, der snakkede sammen, men de har ikke gjort noget udadvendt. Så er der også SEB, Sozialistische Frauenbund, Berlin. De er opbygget som et parti, og laver overhovedet ikke andet end teoretisk arbejde med at læse Marx og den slags. Først gennemgår man en sympatiserskole, så en fortsættelses-skole, og så en medlems-skole, og så kan man blive medlem. De siger at de gør reoretisk arbejde for at forberede kvinder til at samarbejde med arbejderkvinder i det faglige arbejde, men de har overhovedet ingen kontakt til det faglige arbejde, i hvert fald ikke nu. Vi betragter dem som meget revisionistiske, selvom de tilsyneladende orienterer sig meget mod arbejderklassen.

I München findes der "Frauenforum", som er en organisation med medlemskontingenter og en præsident, de arbejder på noget med retslig og formel ligestilling, og vil gerne danne et kvindeparti, der skal arbejde for det. Vi synes, det er en vanvittig ide, man ved jo, hvordan partier fungerer med en top og ingen forbindelse til basis, men det er fordi de mener, at en formel ligestilling også ville betyde en reel ligestilling, og det kunne et

parlamentærisk parti arbejde for. Der er også en del bevidstgørelsesgrupper i München, som har eksisteret i halvandet år. De har gået helt fast frem efter et bestemt program som "Et program for feministisk bevidstgørelse" fra "Søsterskab". De siger at det har været helt fantastisk godt og at det er nødvendigt at drive bevidstgørelse helt systematisk for at alle skal komme til orde og for at komme alle ting igennem. De forklarede os det meget detaljeret. Man begynder med ret ufarlige emner som ens forhold til brødre, hvad slags legetøj har man haft, hele ens barndom, ens fars rolle, altså gamle ting, som man roligt kan åbne sig med uden at være bange for at blive kritiseret, du kan jo ikke kritisere folk for hvad de har foretaget sig i deres barndom, vel? Og så går de efterhånden over til mere nutidige ting og derfor også mere farlige ting som forhold til mænd nu, og ens forhold til andre kvinder og hele ens nuværende adfærd og tanker og håb for fremtiden. De siger, det er nødvendigt at begynde langt borte for at man senere tør åbne sig om de aktuelle problemer, man har, hvor man også kan blive kritiseret og kan diskutere de forskellige holdninger. Nu sagde de, at de efter halvandet års bevidstgørelsesarbejde måske var i stand til at gå ud og lave aktioner, måske.

Så var der kvinder fra hele landet, der arbejdede mod abortloven, men på meget forskellig måde. Nogen er helt liberale og vil bare modificere loven, mens andre arbejder på at afskaffe den helt. Og nogle vil organisere aborter for alle kvinder, også for rige kvinder, selvom rige kvinder bare kan rejse til England. De kan også få abort i Tyskland, det er ikke noget problem, selvom loven forbyder det helt, bare man kan betale 1000 - 2000 DM kan man få abort alle vegne, men problemet er jo netop at arbejderkvinderne ikke kan gøre det. Men de ser altså kvinder som noget samlet, ikke med forskellige forhold efter deres klasse, de tænker ikke på klasser.

Så det vi kom frem til i München var altså, at vi er helt forskellige og ikke er noget samlet, og at vi alle arbejder videre fra det sted, hvor vi er.

Sp: Hvordan begyndte I at komme sammen i Berlin?

Sv: Ja, der var nogen fra "Brot und Rosen", der havde været oppe og set jeres kvindehus i København. Da de kom hjem, skrev de i alle venstreorienterede undergrundsaviser og på løbesedler, at alle kvindegrupper i Berlin skulle komme sammen til møde om at starte et kvindehus, og der kom ca. halvtreds, det var virkelig mange. Det var i november. De fremlagde så deres planer om et kvindehus, hvor vi skulle samle alle aktiviteter. Vi vidste jo godt at vi først måtte lære hinanden at kende og finde en form så vi delte os op i en masse undergrupper. Nogle grupperede sig efter arbejdsområde, der blev en universitetsgruppe, en fabriksgruppe, en lærergruppe, og nogle ville bare snakke sammen uden fast emne, og der var nogle seksualitetsgrupper. Nogle grupper gik helt fantastisk godt, især dem uden fast emne. Allerede efter det første møde var der en enorm tillid og et stort behov for at mødes igen og snakke videre. Der sad man i fire-seks timer og bare snakkede og udvekslede erfaringer, på en måde, som vi aldrig havde gjort før. Universitetsgrupperne gik ikke så godt, for der kan du jo bare snakke om universitetet, og ved man jo allsammen i forvejen, at universitetet er det rene lort. Så de kom aldrig frem til de personlige ting og lærte ikke hinanden rigtigt at kende.

Så var der også fabriksgruppen. Det er kammerater, der er gået ud for at arbejde og agitere på fabrikkerne. Der har jo været en hel bevægelse blandt studenterne af kvinder og mænd, der forlod universiteterne for at gå ud på arbejdspladserne og drive politisk arbejde der. Jeg har arbejdet på fabrik i halvandet år nu og nogle havde været der i to år og nogle kun et halvt år. Vi følte at vi aldrig rigtig kunne komme til orde i de blandede forsamlinger. Mændene snakkede hele tiden om alle de ting, de havde i gang, og lod ikke os komme frem med noget, så vi lavede en ren kvindegruppe. Det var helt fantastisk da vi mødtes første gang og lod det hele komme frem, vi var alle komplet frustrerede over det vi lavede og følte, at vi helt havde mistet perspektivet, men ingen havde turdet sige det før, fordi de troede, at alle andre kunne finde ud af det. Vi havde to møder og følte os helt enormt lettede over endelig at kunne snakke om det, men så mødtes vi igen, og så vidste vi slet ikke, hvad vi skulle sige, og så var der ferie, og da vi mødtes efter ferien vidste vi heller ikke hvad vi skulle sige, det var forfærdelig

deprimerende. De fleste gik så ind i andre grupper og vi har aldrig fået snakket igennem, hvad der skete.

Efter det første fællesmøde aftalte vi at mødes igen efter tre uger, når vi havde fundet ud af i grupperne, hvad vi ville. De fleste grupper voksede og blev efterhånden alt for store, nogle blev på 20 mennesker.

Så i begyndelsen af januar rejste en gruppe af os op til København for at besøge Jeres kvindehus og se, hvordan I arbejdede, og det var jo helt skønt. Allerede på tilbagevejen snakkede vi om, at vi ikke med det samme kunne begynde på noget så stort som et helt hus, men at vi måtte begynde med at leje nogle lokaler, så da vi kom hjem gik vi tilbage i alle grupperne med den ide, og vi var helt oppe over hvad vi havde set her og alt hvad I har her, vi fortalte og fortalte. Egentlig havde vi alle mest lyst til at besøgte et hus lige med det samme og springe ud i det, men vi var alligevel bange, fordi det er en så stor ting at starte med. Vi vidste, at der ville komme vanskeligheder, og vi kendte ikke hinanden tilstrækkeligt endnu, og hvis man så står der med et helt hus, der skal holdes, og det hele falder fra hinanden, så er det næsten værre end hvis man slet ikke havde begyndt. Så det blev altså i første omgang til at vi lejer en butik, det ved vi, at vi kan klare.

Vi lavede en butksgruppe, som gav sig til at søge efter egnede lokaler. Vi diskuterede meget indgående, hvor den skulle ligge, fordi beliggenheden jo er afgørende for de ting, man kan lave der. Vi var enige om, at det i første omgang skulle være et sted for os selv, altså for de ca. 150 kvinder i kvindegruppen, hvor vi kunne holde gruppenmøder og fællesmøder og bare gå hen og finde nogen at snakke med, hvis man har problemer, og hvor man kunne overnatte. Men på længere sigt var vi enige om at vi også skulle lave noget mere uddannede med andre kvinder, når vi er blevet stærkere. Derfor måtte det ligge i et kvarter, hvor der kommer mange kvinder, arbejdere og husmødre og ikke i sådan et kvarter hvor der kun bor gamle mennesker og udlændinge. Så har vi nu fundet et sted med fem værelser, WC, petroleumsovne, telefon, lige ved en S-banestation, og en stor legeplads overfor, hvor kvinder kommer med deres børn om formiddagen, og der ligger en stor fabrik med næsten udelukkende kvindelige arbejdere lige ved, sådan at de hver dag skal passere lige forbi butikken. Det koster 450 DM i husleje om måneden. Vi skal først og fremmest lave en cafe, og så skal vi ha et overnatningsrum, så man kan gå hjemmefra, og et bogrum. Vi skal ha hundrede stole. Vi lavede en løbeseddel og delte ud, hvor der står, at vi er ved at lave et kvinde-center med en cafe og et kontor og alt og at vi har brug for møbler til det, og at alle, der vil af med deres gamle møbler, kan komme til en fest. Så skal vi stikle møblerne ud i de bageste rum og så holde fest i de forreste, det glæder vi os til.

Brot und Rosen er også med, de vil sidde der en fast ugentlig aften, så alle kan komme og få noget at vide om læger og aborter og den slags. Endnu ved vi slet ikke, hvem der vil komme, vi har lige lejet den og begynder i overmorgen at sætte den i stand.

I januar havde vi også en hel masse andet arbejde i gang. Der var Vietnam-arbejdet og vi arbejdede med en sag, hvor en kvinde er blevet dømt for at ha slået sit barn ihjel. Vi lavede også en fantastisk aktion ved kvindefængslet i Lederstrasse. Kvinderne i fængslet lavede sultestrejke, også mange af de upolitiske kvinder. Den dag, de indledte strejken, gik alle fra kvindegrupperne derhen med fakler og musikinstrumenter og megafoner. Fængslet ligger lige ud til gaden, så vi gik derhen og stillede os nedenfor og snakkede med dem derinde. De fortalte os om, hvem der støttede dem, og vi spurgte, om de blev straffet for sultestrejken og vi råbte sammen: Kvinder er stærke sammen, og solidaritet og alt muligt. Så kom politiet, det gør de altid, når man laver noget, men vi dannede en stor blok og stillede os helt tæt sammen, så politiet kunne ikke gøre noget. Dem inde i fængslet sætte sig op i vinduerne, så vi kunne se hinanden både oppefra og nedefra. De var glade over at vi var kommet så mange og vi fortalte dem om vores kvindegruppe og hvordan det gik. Det er jo delvis unge kammerater, vi kender mange af dem, og de ville også have været med i kvindegruppen, hvis de ikke havde været i fængsel, de er politiske fanger. Men der var også en hel

del som vi ikke kendte før, og som også var med i sultestrejken. Det opmuntrede dem meget til at kæmpe videre sammen, fordi hele angsten var væk, og vi var rigtig stærke sammen, som vi stod der. Vi kom igen to gange mere, den ene gang var det ikke så godt, for der var mænd med fra "Rote Hilfe", en gruppe, der hjælper politiske fanger, og de overtog straks det hele igen og satte sig på megafonen, det var ærgerligt. Den sidste dag var vi der igen, da var vi kun tyve og kom helt stille og det varede længe før politiet opdagede, vi var der, så vi kunne tale en halv time med dem i fængslet. En af os havde en veninde derinde, men hun sad i en sidefløj, der ikke vendte direkte ud til gaden. Så hende der kravlede op på taget af et andet hus overfor så kunne snakke med hende, og politiet så det og hentede hende ned igen og tog hendes personbevis fra hende for at kontrollere det og skrive hende op. Og det varede forfærdelig længe, men vi blev alle stående og ventede endtil hun fik det igen. Dem oppe i vinduerne kunne jo se, at der var politi og at vi også havde mas med politiet, og at det ikke bare var dem, der havde det, og det gav en meget stærk forbindelse mellem os ude og dem inde. De begyndte at synge revolutionssange oppe fra vinduerne og vi nede på gaden sang med, sådan sang vi i en time, indtil strømmen afleverede personbeviset igen.

Sp: Hvem består I af?

Vi er en meget blandet forsamling. Ca halvdelen har arbejdet med politiske ting før, og ca halvdelen har aldrig arbejdet politisk tidligere. Det var meget skønt til det første store møde, vi holdt i januar. Der var nogen, der ville lave bevistingsgrupper efter et helt fast program som dem i München, og så lavede de bare sådan nogle grupper. Det var ikke sådan at vi gamle sagde, sådan skal tingene gøres, vi fortalte bare hvad vi selv havde gjort og så var der en, der sagde, hun ville gerne lave sådan og sådan en gruppe og så lavede de det. Alle folk kom frem med deres ideer, og der kom en hel masse igang.

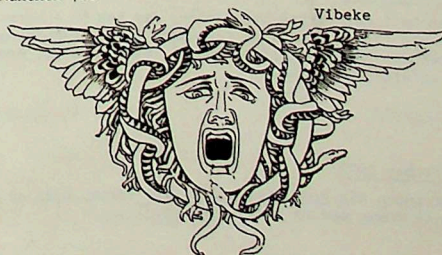
Sp: Hvormange lesbiske kvinder er med hos jer?

Sv: Der er næsten ingen, man kan tælle dem på en hånd. De fleste lesbiske kvinder er med i "Homosexuelle Aktion" hvor de har mandegrupper og kvindegrupper. Det er meget svært, de fleste er bange for os og mener at de har mere til fælles med homoseksuelle mænd end med andre kvinder, men indtil videre har de heller ikke fået nogen støtte fra os. Jo, vi lavede en ting sammen, det var en aktion mod den hetz mod lesbiske kvinder, der startede efter det mord. Boulevard-bladet EØ havde en hel artikelserie om "Lesbiske kvinders forbrudelser", det var en enorm hetz, den blev også trykt i Ekstra-bladet i Danmark. Vi lavede en løbeseddel sammen og holdt et offentligt møde om det samme dag, det skulle jo gå hurtigt. Det var begyndelsen til et samarbejde, og vi vil meget gerne have dem til at komme og være med i vores kvidecenter.

I begyndelsen af april kom der en anden kvinde fra Berlin for at vise film i Kvindehuset. Hun fortalte, at de havde taget deres lokaler i brug og at de allerede var for små. De var over hundrede til fællesmøder og måtte holde fællesmøder en gang om ugen, fordi der var så mange ting at snakke om. Bevægelsen var blevet så stor, så de dårligt nok kendte hinanden og der kom hele tiden flere til. Hun havde en del bøger og plakater med, som man kan læse i Bogcafeen. Og en invitation til at komme og besøge dem. Deres adresse er

Frauenzentrum
1 Berlin 61
Hornstrasse 2

I kontoret i Kvindehuset har vi også materialer fra Frauenforum, München. Deres adresse er Christrosenweg 5, 8 München 70.

fra

WIEN

Det følgende er nogle uddrag af en brevveksling med Bodil Petersen, Landstrasse-Hauptstrasse 84/2/11, Wien 1030, som jeg mødte på Femå 1972.

2. oktober 1972:

Jeg er kommet hjem fra et to-dages seminar, som nogle piger havde arrangeret, som arbejder i en gruppe for adskaffelse af abortloven, og som for det meste er medlemmer af socialdemokratiet og på en eller anden måde er aktive der. Mine forventninger var altså ikke enormt høje. Det viste sig, at nogle af dem var temmelig desillusionerede af det arbejde, de indtil videre havde lavet, og også gerne ville beskæftige sig mere energisk, generelt og lidt mere til venstre end før. Det var en glædelig overraskelse, der blev rigtig arbejdet og diskuteret. Det der hjalp meget til at overbevise kvinderne der om nødvendigheden af en bevægelse, og det uden mænd, var vist nok, at der var to søde piger med erfaring, gode resultater og en bunke overbevisning, fra FBB i Bern. Jeg var helt chokeret over hvor aggressivt vi diskuterede hermede, jeg mærkede det stærkt i sammenligning med de to schweizere. Jeg tror nok det er noget, jeg har lært i vores kollektiv, hvor diskussionerne er meget heftige og aggressive hvor det kører på at man selv er den eneste der ved sandheden, og ikke har noget at lære af hinanden. Den første gang jeg virkelig råbte i en diskussion var 3/4 år efter jeg var flyttet herind. Den stemning udgår især fra en af fyrene her. Så, for at komme tilbage til sagen: På seminaret fik vi næmlert en gruppe på 7 piger som har besluttet at lave en forberedelseskommite og indkalde en førsteforsamling om fire uger. Det bliver en masse arbejde, men jeg glæder mig nægtigt, jeg har sørme gået og ventet på sådan noget i lang tid.

Det var meget deprimerende at komme her tilbage, hvor hele spisestuen flød af madrester og folk råbte i hovedet på hinanden. Jeg tror desværre ikke, jeg kan klare at gøre noget ved det helt alene. De andre betragter den slags problemer som uæventlige og frem for alt upolitiske. Politik er for dem noget med en organisation og offentligt arbejde, og ikke noget der har med ens personlige liv at gøre, desuden mener de at de ikke kan forandre sig, for deres mekanismer er for indgroede, jeg kan bare ikke forstå at de mener, de kan ændre arbejderens bevidsthed, hvis det forholder sig sådan.

9. november 1972:

Vi har haft det første kvindemøde, der kom 55 - hurra - og der var flere, som ville være med, men ikke kunne den dag. Desuden hører jeg lige "Pearl", kan du huske, den hørte vi altid i sommer.

16. december 1972:

Kvindegruppen går godt. Det ville være skønt, hvis en af jer kunne komme ned og snakke med os.

10. februar 1972:

Med bevægelsen har det slæbt sig afsted et stykke tid. Arbejdsgrupperne kom ikke rigtig videre, og nogle kvinder kom og gik, fordi det hele var blevet så teoretisk. Een gruppe var særlig slæm: Sexualitet og magtstrukturene. Der var først ca 15, med tre enormt dominerende kvinder, som omstrukturerede det hele til en slags marxistisk skoling, nu er der kun de tre tilbage, og de vil af bare frustration lave det hele om til en kvinde-ML- (marxist-leninist)-gruppe. Heldigvis blev det ikke lige frem modtaget med glæde, det var nu meget godt, fordi det satte nogle gode diskussioner i gang.

Massemediegruppen er ved at lave en film om os til fjernsynet. Vi har skrevet et par artikler til blade og aviser. En gruppe, der beskæftiger sig med socialisering har fået pådraget at lave sexualoplysningsfilm til skolerne. Vores gruppe er ved at organisere en række løbesedler til fabrikker og kontorer, og et informationscentrum med adresser på læger, socialrådgivere o.s.v. Vi vil prøve at kontakte nogle arbejderkvinder for at finde mere ud af, hvad deres syn på og behov for en informationscentral er. Så er der en gruppe, der beskæftiger sig med den økonomiske side af undertrykkelsen, og nogle der laver en undersøgelse af den juridiske side af sagen og udarbejder aktionsforslag og nye modeller. Hvad vi overhovedet ikke havde, var kontaktgrupper, og det var noget værre møg, for der var en masse kvinder, der kom til vores fællesmøder (som er på ca 50 mennesker) og gik igen, og ikke følte de kunne klare at være med til arbejdsgrupperne lige med det samme. Desuden var der også andre af os, der havde nok af det rent intellektuelle plan, så bliver det hele bare sådan et intellektuelt problem, der ligesom ikke vedrører en personligt mere. Nu har vi fået sådan en gruppe i gang, hvor vi bare vil snakke med hinanden og måske lave rollespil og sådan noget. Der er desværre ret mange kvinder, der føler sig for gode til sådan noget. Nå ja, sådan ser situationen ud i øjeblikket. Kritik og forslag udbedes. Jeg har forøvrigt lige læst en skidegod bog om den amerikanske kvindebevægelse, skrevet af nogle kvinder i Frankfurt, "Frauen gemeinsam sind stark".

25. april 1973:

Vores nye kommunikationsgruppe er skidedejlig, jeg har lært nogle nye kvinder sindsygt godt at kende og vi har også en arbejderske, som kan lære os andre middelklasse luxus-dyr en masse. Det er utroligt.

Det med strukturbatten kender vi, vi har et par trotskijstiske kvinder hos os, der stadigvæk ikke har forstået, at vi naturligvis også vil ha kommunisme, men at vi bare må arbejde på en helt anden måde end de andre radikale grupper, fordi vi er kvinder og fordi vi ved noget, som de øjensynligt ikke har fundet ud af endnu.

Lige for øjeblikket kan jeg ikke finde på ret meget, bortset fra alt det, der er foregået i mit hoved de sidste måneder, og så måtte jeg skrive i to dage, hvis jeg skulle fortælle det. Det må vi snakke om til sommer. Håber tiden går hurtigt.

Bodil.

Ved Else Marie.

KVINDELEJR I SCHWEIZ

Fra den 7.-14. juli i nærheden af St.Morits. Organiseret af svejtterne, tyskerne og østrigerne. Skriv til Helene Pinkus, Hausertaal, 8925 Ebertswil, Schweiz. Eller ring til kvindkontoret - 12 56 60- og få nærmere oplysninger. De skulle komme meget snart, vi har skrevet og bedt om oplysninger om lejren.

Priser:

voksne kr. 20.- pr. dag.

børn 0 år kr. 2.- pr. dag.

børn 1-6 år kr. 5.- pr. dag.

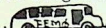
børn 7-10 år kr. 10.- pr. dag.

Prisen inkluderer teltlogi og mad.

Beløbet skal være indbetalt senest 10 dage før du skal rejse på postgiro 224055, Femølejren, Åbenrå 26, II24 K. Husk at skrive ankomst og afrejse, samt om bus er inkl. i beløbet (se under hvordan kommer du derned) på talon til modtager.

Giro-talon er fuldgældigt bevis for deltagelse i lejren.

Der vil afgå bus hver lørdag kl. 12⁰⁰ fra kvindehuset, Åbenrå 26, Kbh. i hele lejrtiden til kr. 55,50 pr. voksen og kr. 25,50 pr. barn. Børn under 4 år rejser gratis, hvis de ikke optager sædeplads.

Ellers skal du med tog til Maribo, med bus fra Maribo til Kragensø og med færge fra Kragensø til Femø.

Hvis du skal med bus fra København, så husk giro-talonen - beviset for at du har betalt.

Hvis du kører i egen bil og har plads til flere, så ring til os, og vi vil prøve at fylde den op. Da det fra tidligere år har vist sig, at børnene var længe om at falde til, vil vi anbefale dig, der ikke har mulighed for at komme uden, at blive mindst 14 dage.

Du er selvfølgelig også velkommen til kun at komme en uge med dit/dine barn/børn.

Tilmelding. Sendes til:

Femølejr 73, Åbenrå 26, II24 K.

FEMØ KVINDELEJR

1973

Femølejren er åben for alle kvinder i alle aldre og deres mindre drengebørn.

HVORNÅR:

Fra lørdag d. 16. juni til lørdag d. 11. august.

Hvad SKAL DU HAVE MED:

sovepose eller tæpper, luftmadras eller drømmeseng kan anbefales. Ellers madraspose, som du kan fylde med halm på lejren. Teltene er nemlig uden fast bund.

Medbring bestik, to tallerkener, samt et krus af plastik eller andet hårdt materiale.

Tag noget varmt tøj med, da det kan blive koldt i diskussionsteltet om aftenen.

HVAD DU HELST IKKE MÅ:

medbringe eget telt, for det har BRANDVÆSNET forbudt.

medbringe engangs-service, da det kan blive svært at komme af med.

KLIP

navn cpr.nr.

adresse tlf.

børn: navne alder cpr. nr.

for unge under 18 år forældre/værges underskrift, adresse og telefon.

ankomst-afrejse

ønsker du plads i bussen:

Femølejr 73

Tilmelding

.....den / 73. underskrift.

..... underskrift.

Femø

DEN INTERNATIONALE UGE PÅ FEMØ

Fra den 28-7 til 4-8 bliver der internationale uge på Femø. Alla fremmedsprogede piger vil blive henvist til denne uge af hensyn til sprogproblemerne. Alt vil foregå på engelsk. Tilmelding sker ved benyttelse af blanketten på forrige side, fra d. 1. maj.

INTERNATIONAL WEEK ON FEMØ

All foreign women are welcome at Femø from the 28. of July to the 4. of august. Registration from May the first using the application on the opposite page.

Office hours: mond.- wedensd.-frid. 16-18, and thursd.-tuesd. 18-20.

Hilsen Femøgruppen

kvindehuset

KVINDEHUSET

Åbenrå 26, 1124 K.

Biograf

film hver fredag kl. 19 og 21, sidste gang inden sommeren er fred. d. 25-5 : FEMØ 71

samtaler mellem kvinder på femølejren.

Bogcafe

blade, pjecer, bøger, plakater, danske og udenlandske er at se i cafeen. Kaffe at drikke. Der er brug for flere til at passe den. åben: mand.-fred. 14-20, lørd. 11-17.

Kontor

opslagstavler med informationer om grupper, møder, film, kontakter m.m.

kontorvagt: mand.-fred. 17.30-19.30

tlf: 12 56 60

Værksted og arbejdsrum

materialer, værktøj, duplikator, skrivemaskine, kontorgrej.

Værtshus

åbent mandag og fredag kl. 20

Overnatningsrum

især til grupper, fra byen, provins og udland (egner sig kun til kort tids ophold)

Møderum

Båndarkiv

der er lavet et båndarkiv over oplæggene til mandagsmøderne, radioudsendelser m.m. Det er kassettebånd. De kan lånes ud for 7 kr. Og de kan høres hverdage i Kvindehuset hverdage 14-20. En emneliste kan fås i Kvindehuset.

Mandagsmøder

hver mandag kl. 20, to sidste gange inden sommerferien:

21-5 ROLLSPEL

samtaler med et politisk teater, som behandler kønsroller

28-5 FEMØ

hvad skal vi lave på Femø 73

BØRNEPASNING

ved en mandegruppe

tid: mand., tirsd., fred. kl. 18.30-24.00

sted%

sted: børnehaven i Købmagergade 47 (øverste oppe)

tlf. 14 37 99

♀

